

SKOVEN

Månedsskrift
udgivet af
Dansk Skovforening
November 1970

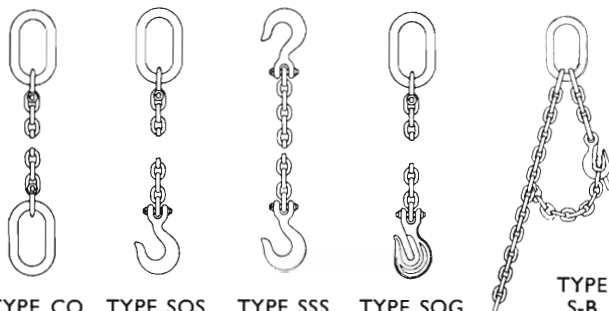
11

WILLIAM HARDING

v/R. HERNÖE

Viktoriagade 6 - 1655 København V - Tlf. (01) 21 23 96

ACCOLOY KUPLEX Stålkæder

TYPE CO TYPE SOS TYPE SSS TYPE SOG

TYPE S-B

ACCOLOY KUPLEX systemet består af bæreringe, kæder, kroge og samleled, som sammensættes til alle opgaver! **Leveres omgående fra lager!**

Alle dele er fremstillet af **AMERICAN CHAIN & CABLE COMPANY INC.**, sænksmedede og varmebehandlede til stor hårdhed og styrke! Brinell hårdhed 300, brudstyrke 105 kg/mm², min. forlængelse ved brudprøve 15 pct.

Kæde og komponenter må aldrig udglødes!

Kæderne er overfladebehandlede med Molybdendisulfid - tørubricant smøremiddel som sikrer nedsat slidtage og hæmmer angreb af rust og snavs.

LUG ALL Wire-Skraldetalje

Kapaciteter 680-1800 kg

TIRFOR taljen

Kapaciteter $\frac{3}{4}$ -1 $\frac{1}{2}$ -3 ton

FORLANG PROSPEKTER

CROSBY-LAUGHLIN

leveringsprogram bl. a.

- C. L. Sjakler
- C. L. Lastkroge
- C. L. Swivler
- C. L. Øjebolte
- C. L. Bardunstrammere
- C. L. Wireblokke - Kasteblokke
- C. L. Slyngkovse
- C. L. Glidekrog for wire
- C. L. Kædestrammere

Model 178...en ny **HIAB** skovkran

Hiab 178 er en videreudvikling af Skovelefanten, der med det nye armsystem har en hydraulisk armforlænger med slaglængde 1,6 m. Større rækkevidde og enklere betjening. HIAB borger for kvalitet og god service.

ÅRHUS

Århus Hydraulic Service Telf. (06) 22 14 57

PAARUP

Midtjysk Hydraulik Telf. (06) 86 52 22

ÅLBORG

Ålborg Hydraulic Telf. (08) 37 14 66

ESBJERG

Erling Christoffersen Telf. (05) 12 52 40

ODENSE

Knud Nyegaard Telf. (09) 12 10 69

VORDINGBORG

Vordingborg Hydraulic Telf. (03) 775-2248

KØBENHAVN

A/S Hiab Hydraulik, Herlev Telf. (01) 94 81 22

I/S Hage og Simony Skovadministration

Alt skovrider- og skovfogedarbejde udføres. Tilbud gives.

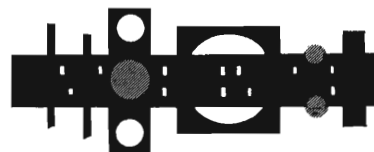
OREMANDSGAARD

4735 Mern

Tlf. (03) 796 Enghave 128

(Kontor 9x)

EDB
gennem **LEC**
LANDBRUGETS EDB-CENTRALER

BYTOFTEN - 8240 RISSKOV - TELEFON (06) 175000

Vallø Stifts Savværk

Oparbejdning af BØG

Råtræindkøb, tlf. (03) 66 74 13

Diana Skovtjære

salgskontor

v. skovrider Tage Hansen

Kn. Olsensgade 12

4840 Nr. Alslev

tlf. (03) 83 44 96

Skovtjære 123 S og 123 M

skader ikke planterne

– kan derfor bruges nu

– uændrede priser for

tjærepreparater

10 % prisnedsættelse på

spangol.

Ræveskind

Vi afholder auktion over røde ræveskind samt andre vildtskind i december, januar, marts og april ● Sidste indlevering til december-auktionen d. 2. december ● Der forventes stor efterspørgsel og gode priser i år ●

IFA-Pels

Ejby Industrivej 28

2600 Glostrup

Telefon (01) 96 48 22 ●

Skovplanter – haveplanter

alle arter

Vi sender Dem gerne
prislister og tilbud.

Hulkærhus planteskole

Telefon (06) 87 03 33 - Ans By

*Alle kulturer er underkastet danske Planteskoleers
Sundhedskontrol og Herkomstkontrollen.*

DANSK STÅLGÆRDE

AKTIESELSKABET NORDISKE KABEL- OG TRAADFABRIKER

Forstkandidat

Ved Statens forstlige forsøgsvæsen søges til 1. januar (evt. senere) en forstkandidat, som indtil videre skal tjenestegøre på træmålingsafdelingen. Løn efter forstkandidatforeningens overenskomst med Lønnings- og pensionsministeriet.

Ansøgning indsendes inden 12. december til:

Statens forstlige forsøgsvæsen . Springforbivej 4 . 2930 Klampenborg

Rådgivning overalt
i landet.

Ring eller skriv.

Skovteknisk Institut

Vester Voldgade 86, III

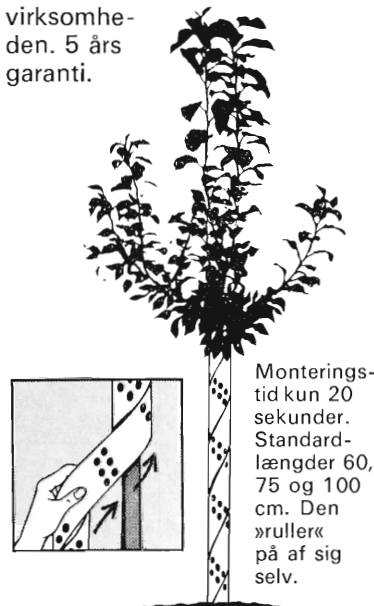
1552 København V.

Telefon (01) 12 21 66

**PENGE
VOKSER
IKKE PÅ
TRÆER**

NU også i Danmark NOCO-SUPER

beskytter træer mod vildtangreb og frostska-der. Anbefales af konsulent-virksomhe-den. 5 års garanti.

Monterings-tid kun 20 sekunder. Standard-længder 60, 75 og 100 cm. Den »ruller« på af sig selv.

SC AASUM
PR. AGEDRUP
OD. (09) 136200

ELLER GØR DE?

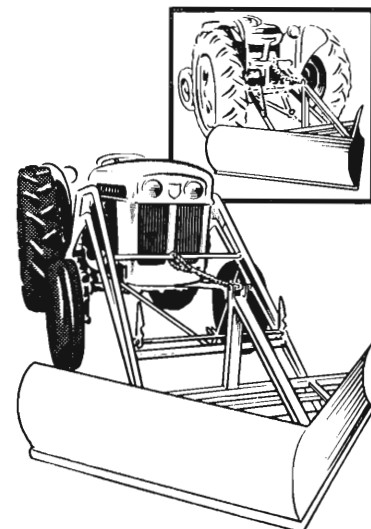
Tegn skovbrand-forsikring i NATIONAL

Forsikringshuset
Holmens Kanal 22
1060 København K.

-AF-SNEPLOV

til montering på frontlæsser:
Passer også til direkte bag-montering i 3-punkt op-hæng:

Pris kun kr. 795,00 + moms

Gem annoncen eller ring al-lerede i dag og få nærmeste bruger opgivet.

A. FLENSBORG

Herning Maskinfabrik A/S
7400 Herning . Tlf. (07) 12 63 00

SKOVEN

Månedsskrift udgivet af
DANSK SKOVFORENING.

Vester Voldgade 86.
1552 København V.,
Telf.: (01) 12 21 66 *
Postgirokonto: 1964.

Ansvarshavende:
Redaktør Knud Meister
Bredgade 41
1260 København K.
Telf. (01) 11 95 11

Redaktionsudvalg:
Baron, dr. agro.
M. Schaffalitzky de Muckadell
(formand)
Professor N. K. Hermansen
Kgl. skovrider Vagn Johansen
Kgl. skovrider Preben Møller
Skovrider Aa. Marcus Pedersen

Annoncetegning:
Redaktør P. Hauberg.
Dansk Skovforening.

Abonnement:
Tegnes hos Dansk Skovforening.

Koster for 1970
kr. 45,- (incl. moms kr. 5,-)

Medlemmer af Dansk Skovforening
og bestyrere af medlemsdistrikter modtager
SKOVEN og »Dansk Skovforenings Tidsskrift«
vederlagsfrit.

Forsiden:

Under landbrugsministerens ekskursion til
Svenstrup Skovdistrikt forærede baron Jens
Wedel-Neergaard ministeren
en tegning af distriktets prægtige eg.

Trykt af
Fr. G. Knudtzons Bogtrykkeri A/S
Toldbodgade 57
1253 København K.

NOVEMBER 1970

Af amanuensis, lic. agro. FINN HELLES

Hovedtrækkene af nogle væsentlige skov- politiske problemstillinger i EEC¹⁾

EEC's skovressourcer

Det *bevoksede skovareal* i EEC udgør ialt 25 mill. ha, svarende til en skovprocent på 21 og 0,1 ha pr. indbygger. Næsten halvdelen af skovarealet ligger i Frankrig; Benelux-landene rummer tilsammen 1/25 af arealet, mens resten er omtrent ligeligt fordelt mellem Vesttyskland og Italien. Skovprocent og skovareal pr. indbygger er størst i Luxembourg, mindst i Holland.

Tabel 1. Oversigt over det bevoksede skovareal i EEC.

	Ialt 1.000 ha	Andel af reg. bev. areal %	Skov- procent	Bev. ar. pr. indb. ha
V.Ty.	6.938	27,9	28,0	0,12
Fr.	11.000	44,3	20,1	0,22
Ital.	5.994	24,1	19,9	0,11
Holl.	256	1,0	7,1	0,02
Belg.	588	2,4	19,3	0,06
Lux.	81	0,3	31,3	0,24
EEC	24.857	100,0	21,3	0,14

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV B tab. 1. STAT. ÅRB. 1970, tab. 425 og 434).

EEC's skovareal er i tiden ca. 1950-1965 vokset med knap 115.000 ha om

Tabel 2. Det bevoksede skovareals
fordeling til driftsformer. %.

	Høj- skov	Mel- lem- skov	Lav- skov	Ikke- prod. skov
V.Ty.	92	1	5	2
Fr.	36	37		27
Ital.	40	18	40	2
Holl.	74	2	10	14
Belg.	64	24	12	0
Lux.	80	0	20	0
EEC	54	33		13

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV B tab. 3).

året. Skovarealet vokser i alle seks lande, men der er store regionale forskelle. Den største absolutte udvidelse foregår i Lüneburg og Oberbayern i Vesttyskland samt Corrèze og Landes i Frankrig. I visse områder sker der en betydelig reduktion af skovarealet; det er navnlig tilfældet i det vestlige Vesttyskland og i Nordøst- og Sydfrankrig.

Godt halvdelen af det bevoksede skovareal i EEC drives som højskov, 1/3 som mellem- eller lavskov. Opmærksomheden henledes (tab. 2) på forskellen i driftsformernes relative udbredelse i Vesttyskland på den ene side og Frankrig og Italien på den anden. En bemærkelsesværdig stor del af det bevoksede areal i Frankrig og Holland regnes for ikke-produktivt; denne kategori omfatter skov, som ikke kan være genstand for regelmæssig forstlig udnyttelse, bl. a. værnsskov og naturpark.

Tabel 3. Højskovsarealets fordeling til træarter. %.

	Løvtræ			Nåletræ		
	Ialt	eg	bøg	Ialt	rgr/ ægr/ dgr	skf/ lrk
V.Ty.	30	8	21	70	43	27
Fr.	67	34	15	33	10	8
Ital.	50	9	10	50	15	35
Holl.	19	11	4	81	12	69
Belg.	28	7	20	72	47	25
Lux.	69	20	48	31	28	3
EEC	32	-	-	68	-	-

(På grundlag af: AGRARST. 1965, nr. 8, B tab. 4. DIR. 1967, s. 28).

For EEC som helhed dækker løvtræ 1/3, nåletræ 2/3 af højskovsarealet. Dette svarer (jfr. tab. 3) nogenlunde til forholdene i Vesttyskland, mens fordelingen er lige omvendt i Frank-

rig. I Italien er højskovsarealet ligeligt fordelt mellem løvtræ og nåletræ.

Bortset fra Vesttyskland og Holland er de disponible oplysninger om aldersklassfordelingen (i højskov) mangelfulde. I de to lande er der overvægt af unge aldersklasser – delvis en følge af retableringen af skov som blev ødelagt under krigen.

Tabel 4. Det totale skovareals fordeling til ejerkategorier. %.

	Stat	Anden off. skov	Privat
V.Ty.	31	25	44
Fr.	14	21	65
Ital.	5	34	61
Holl.	21	15	64
Belg.	12	35	53
Lux.	5	37	58
EEC	16	26	58

(Efter: AGRARST. 1969, nr. 6, IV B tab. 2).

Som det fremgår af tab. 4, dominerer privatejet skov i alle landene bortset fra Vesttyskland. I kategorien offentligt ejet skov har statsskov overvægt i Vesttyskland og Holland.

Tabel 5. Det privatejede, bevoksede skovareals fordeling til størrelsesklasser. %.

	Størrelsesklasse, ha			
	<10	10-100	100-1000	>1000
V.Ty.	39	31	16	14
Fr.	36	34	30	
Ital.	43	33	20	4
Holl.	36	31	29	4
Belg.	29	35	31	4
Lux.		85	11	4
EEC	71		29	

(På grundlag af: AGRARST. 1965, nr. 8, B tab. 3).

Mellem 3/10 og 4/10 af det privatejede, bevoksede skovareal falder på ejendomme < 10 ha, og noget lignende gælder for størrelsesklassen 10-100 ha (jfr. tab. 5). I samtlige lande er størrelsesfordelingen betydeligt gunstigere i den offentligt ejet skov: for EEC som helhed falder 1 % af arealet i klassen < 10 ha, 8 % i klassen 10-100 ha, og de to øvrige klasser er omtrent lige store, d.v.s. har 45 % hver.

Et gennemgående træk er, at hovedparten af de private småskove er bondeskove, d.v.s. indgår i kombinerede land- og skovbrugsejendomme. De disponible oplysninger er bedst for Vesttysklands vedkommende: omkring 2/3 af alle private ejendomme med skovtilliggende er bondebrug; de tegner sig tilsammen for godt halvdelen af det privatejede, bevoksede areal. I gennemsnit består den kombinerede ejendom af 2/3 landbrugsjord og 1/3 skov; på mere end 9/10 af disse ejendomme er skovarealet < 20 ha.

Den samlede, årlige hugst i EEC ligger omkring 80 mill. m³ (u. b.), svarende til 3 m³ pr. ha bev. Heraf falder 3/10 i Vesttyskland, 4/10 i Frankrig og 2/10 i Italien.

Tabel 6. Årlig hugst, gens. 1962-68. Råtræ u.b.

	Nåletræ		Løvtræ		Ialt		
	1000 m ³	%	1000 m ³	%	1000 m ³	%	m ³ /ha
V.Ty.	17560	52	8664	19	26224	33	3,8
Fr.	13016	38	21560	46	34576	43	3,1
Ital.	1481	4	14866	32	16347	20	2,7
Holl.	505	2	258	1	763	1	3,0
Belg.	1385	4	1130	2	2515	3	4,3
Lux.	75	0	115	0	190	0	2,3
EEC	34023	100	46593	100	80616	100	3,2

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV B tab. 1 og C tab. 1).

Taget under eet har EEC (1966/68) en gavntæprocent på 74; i Vesttyskland, Frankrig og Italien er den hhv. 86, 76 og 44.

60 % af EEC's hugst falder (1964/68) i privatskov, 20 % i statsskov. I Vesttyskland, Frankrig og Italien tegner privatskoven sig for hhv. 35, 75 og 65 % af hugsten, statsskoven 40, 15 og 5 %.

Nåletræ omfatter (1962/68) godt 40 % af den samlede hugst, varierende fra 65 % i Vesttyskland og Holland til 10 % i Italien. 5/10 af nåletræhugsten falder i Vesttyskland, 4/10 i Frankrig (jfr. tab. 6).

Nåletræhugsten består for 6/10 vedkommende af ægr + rgr + dgr, 4/10 af skf + lrk.

Halvdelen af gavntæhugsten i nåletræ falder (1964/68) i Vesttyskland, 40 % i Frankrig. Tømmer (incl. mine-

træ) tegner sig for 80 % af hugsten. Massetræets andel er 5 % i Italien, 10 % i Luxembourg og 20 % i hvert af de øvrige lande; dette sortiments andel viser overalt stigende tendens. Løvtræ udgør (1962/68) knap 60 % af EEC's samlede hugst – andelen varierer fra 90 % i Italien til 35 % i Vesttyskland og Holland. Næsten halvdelen af løvtræhugsten falder i Frankrig, 1/3 i Italien (jfr. tab. 6).

Der er ikke fundet anvendelige oplysninger om løvtræhugstens fordeling til træarter. Halvdelen af gavntæhugsten i løvtræ falder (1964/68) i Frankrig, mens Vesttyskland og Italien hver tegner sig for næsten 1/4. Gavntæhugsten fordeler sig med 70 % til kævler (incl. minetræ) og 30 % til massetræ. Massetræets andel varierer fra 20 % i Belgien til 35 % i Vesttyskland, Holland og Luxembourg; taget under eet har andelen været konstant i det anførte tidsrum.

Forsyningen med råtræ

Tabel 7. Råtræbalance, gens. 1962-68. 1000 m³ råtræ u.b.

	Hugst	Imp.	Exp.	Forbr.
V.Ty.	26.224	3.692	537	29.379
Fr.	34.576	2.275	2.152	34.699
Ital.	16.347	4.530	21	20.856
Holl.	763	1.064	244	1.583
Belg./Lux.	2.705	1.132	446	3.391
EEC	80.616	12.693	3.400	89.909

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV D tab. 1).

Udtrykt i råtræenheder beløber (1962/68) det årlige træforbrug i EEC sig til 90 mill. m³ (u. b.) svarende til 112 % af hugsten – *merimporten* er på ialt 9 mill. m³ (jfr. tab. 7). Der er store forskelle i de seks landes importafhængighed; merimportens relative størrelse (i % af forbruget) varierer således (landenes rækkefølge som i tab. 7): 11, < 1/2, 22, 52 og 20.

Af tabel 8 fremgår, hvorledes EEC's samlede hugst, import, eksport og forbrug fordeler (1962/68) sig mellem de seks lande. Det ses bl. a., at Italien er den største importør, Frankrig den største eksportør.

Tabel 8. »Relativ råtræbalance«, gens. 1962-68. %.

	Hugst	Imp.	Exp.	Forbr.
V.Ty.	33	29	16	33
Fr.	43	18	63	38
Ital.	20	36	1	23
Holl.	1	8	7	2
Belg./Lux.	3	9	13	4
EEC	100	100	100	100

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV D tab. 1).

Som vist i tabel 9 er der landene imellem relativt meget store forskelle i træ-

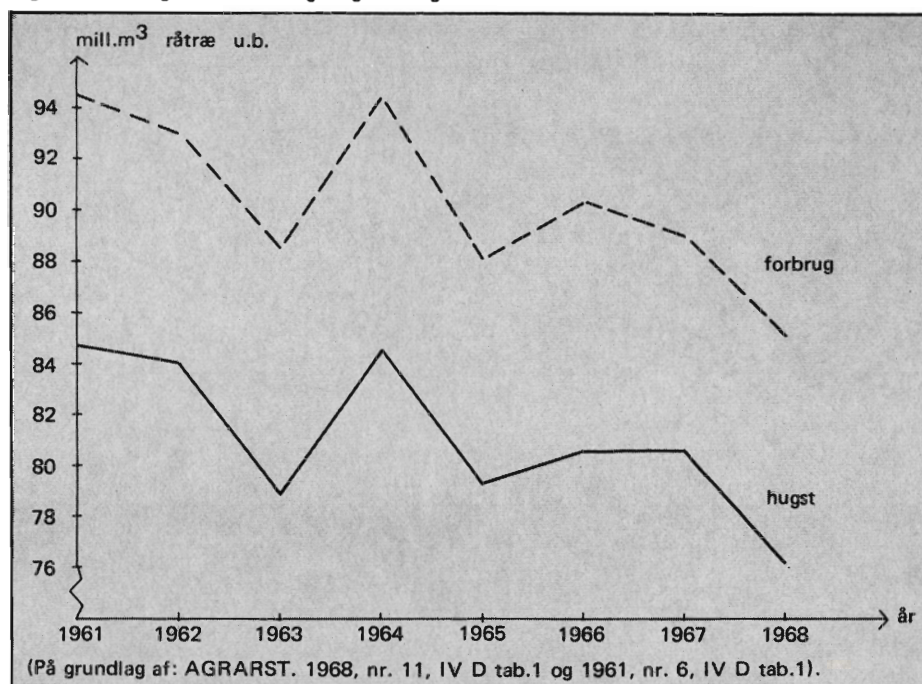
Tabel 9. Forbrug pr. indbygger 1968. m³ råtræ u.b.

	Gavntræ	Brænde	Ialt
V.Ty.	0,4	0,0	0,5
Fr.	0,5	0,1	0,7
Ital.	0,2	0,2	0,4
Holl.	0,1	0,0	0,1
Belg./Lux.	0,3	0,1	0,4
EEC	0,4	0,1	0,5

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV D tab. 1-4. STAT. ÅRB. 1970, tab. 434).

forbruget pr. indbygger.

Fig. 1. Udviklingen i samlet hugst og forbrug i tiden 1961-68.

Udviklingen i EEC's samlede hugst og forbrug i tiden 1961-68 er illustreret i fig. 1. Det ses, at der er en nedadgående tendens i såvel hugst som forbrug. Der skal dog advares imod at tillægge denne tendens stor vægt -

kurverne er farlige i den forstand, at de let kan overfortolkes. Man bør hæfte sig mere ved, at de to kurver forløber nogenlunde parallelt - merimporten har altså været ret konstant i dette tidsrum.

Tabel 10. Udviklingen i hugst og forbrug af de forskellige sortimentsgrupper i tiden 1963-68. 1963-hugst = 100.

(mill. m ³)	Tømmer		Kævler		Massetræ				Brænde	
	H	F ÷ H	H	F ÷ H	Nåletræ		Løvtræ		H	F ÷ H
					H	F ÷ H	H	F ÷ H		
	(20,6)		(12,5)		(6,7)		(4,1)		(29,3)	
1963	100	5	100	34	100	32	100	23	100	3
1964	107	5	106	37	121	32	133	29	101	2
1965	113	3	114	34	144	31	143	28	75	1
1966	120	4	117	35	144	33	172	16	70	1
1967	123	4	119	34	112	27	181	28	67	0
1968	110	4	119	37	96	29	206	33	62	3

H = hugst. F = forbrug.

(På grundlag af: AGRARST. 1968, nr. 11, IV D tab. 2-4 og 1969, nr. 6, IV D tab. 2-4).

Den sortimentsvise udvikling, som ligger bag fig. 1, kan delvis læses af tabel 10. Her ses bl. a., at den konstante merimport er en i hovedsagen generel tendens også for de enkelte sortimentsgruppers vedkommende.

Godt halvdelen af den import, der finder sted i EEC, kommer fra tredielande (jfr. tab. 11); den resterende import er nogenlunde ligeligt fordelt mellem associerede lande og medlemslande. Der er store forskelle i medlemslandenes geografiske importmønstre. Såvel for EEC som helhed som for de enkelte medlemslande afviger eksportmønstret stærkt fra importmønstret.

Den dominerende varegruppe i EEC's import - savskåret nåletræ - kommer næsten udelukkende fra tredielande (jfr. tab. 12). Det samme gælder for mekanisk og kemisk masse - den næstvigtigste varegruppe. Den relativt store intraregionale handel med stærkt forarbejdede produkter er i det mindste til en vis grad en følge af toldunionen.²⁾ Hvad eksporten angår, henledes opmærksomheden på den relativt betydelige afsætning af savskårne varer til tredielande. Som det måtte ventes (jfr. toldunionen), domineres eksporten gennemgående af intraregional handel.

Tabel 13 viser i relative tal den stedfundne udvikling i hugst og forbrug af gavntræ i EEC i tiden 1950-65 og den af ECE/FAO forventede udvikling i tiden 1965-80. »Underskuddet« af gavntræ som helhed femdobles i løbet af de omhandlede 30 år. Der er en væsentlig forskel i udviklingen for sav- og finerklodser m. v. på den ene side og massetræ, minetræ og diverse andre gavntrækategorier på den anden: I den første gruppe vokser underskuddet fra 8,8 til 25 mill. m³, svarende til en tredobling; og differencen mellem forbrug og hugst vil være nogenlunde konstant i tiden 1965-80. I den anden gruppe vokser underskuddet fra 12,3 til 75 mill. m³, svarende til en seksdobling; og her forøges differencen mellem forbrug og hugst stærkt i tiden 1965-80.

Skovpolitik i de seks lande

Den heterogeneitet, som er påfaldende for EEC's skovressourcer og forsyningssituation, gør sig også gældende m. h. t. skovpolitikken. Der foregår

dog en vis harmonisering af den nationale skovpolitik, men dette er emnet for artiklens næste afsnit.

Vesttyskland

I gennem næsten 20 år har spørgsmålet om en forbundsskovlov – i form af en rammelov for skovbruget i hele landet – været i forgrunden i den skovpolitiske debat i Vesttyskland. Grundloven fastlægger ikke klart grænsen mellem forbundsstatens og delstaternes lovgivningskompetence på skovbrugets område. Fra delstatsside hævdes, at der kun er forfatningsmæssig hjemmel for loven, hvis den alene indeholder bestemmelser om støtte til skovbruget. Forbundsstaten mener på sin side ikke at kunne yde massiv støtte til skovbruget, uden at den har en vis garanti for skovdriftens kvalitet, og at loven derfor nødvendigvis også må indeholde bestemmelser af restriktiv art.

Helt ind i 1900-tallet gjaldt der udelukkende partikulær ret for skovbruget: hver delstat førte sin egen skovpolitik. Under Weimarrepublikken blev der gjort forsøg på at få en for hele landet fælles skovlovgivning, men de led stort set skibbrud – årsagen var også dengang juridisk uenighed. Landsomfattende lovgivning vedrørende skovbruget kom i Det tredje Rige, men kun lidt af den er fortsat som gældende ret i forbundsrepublikken.

Nordrhein-Westfalen, Rheinland-Pfalz og Hessen har moderne skovlove, d.v.s. love som regulerer skovdriften på en for samfundet hensigtsmæssig måde, og som ikke blot tager skovens produktions- og værnfunktion, men også dens friluftsfunktion i betragtning. Bayerns skovlov er ny, men kan ikke kaldes moderne. Baden-Württemberg har en forældet, partikulær forstret. Slesvig-Holstens skovlov må betegnes som rudimentær. Bortset fra en lov om drift af selskabsskov har Niedersachsen ingen egentlig skovlovgivning; dette sidste gælder også for Saarland.

Grundloven bør i udviklingens navn kunne fortolkes sådan, at den giver hjemmel for en forbundsskovlov i den form, der gradvist er nået gennem de 15 hidtil offentliggjorte forslag. Der er ikke noget holdbart forstligt argu-

Tabel 11. Oversigt over handelsstrømme, samtl. træprod., gens. 1962-68.

	Import				Export			
	Ialt 1.000 m ³	Andre EEC-l. %	Ass. lande %	Tre- die- lande %	Ialt 1.000 m ³	Andre EEC-l. %	Ass. lande %	Tre- die- lande %
Vesttyskland	3692	22	25	53	537	72	0	28
Frankrig	2275	3	51	46	2152	81	3	16
Italien	4530	18	10	72	21	43	0	57
Holland	1064	32	20	48	244	99	0	1
Belg. + Lux.	1132	48	13	39	446	97	0	3
EEC	12693	20	23	57	3400	83	2	15

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV D tab. 1).

Tabel 12. Handel med forskellige varegrupper i EEC som helhed.

Varegruppe	Import				Export			
	Ialt	Andre EEC-l. %	Ass. lande %	Tre- die- lande %	Ialt	Andre EEC-l. %	Ass. lande %	Tre- die- lande %
1) Savsk. nåletræ, 1000 m ³	10218	3	0	97	689	48	9	43
1) Savsk. løvtræ, 1000 m ³	1179	19	9	72	543	52	1	47
2) Sveller, 1000 m ³	211	71	15	14	290	71	2	27
2) Finerplader, 1000 m ³	106	41	27	32	106	47	1	52
2) Møbelpl., krydsf., 1000 m ³	261	41	10	49	204	43		57
2) Spånplader, 1000 t	357	88		12	337	84	1	15
2) Fiberplader, 1000 t	357	37	0	63	142	85		15
3) Mek. og kem. masse 1000 t	3194	6	0	94	148	72	1	27

1) 1962/68. 2) 1964/68. 3) 1967/68.

(På grundlag af: AGRARST. 1969, nr. 6, IV E tab. 1-8)

Tabel 13. Udviklingen i hugst og forbrug af gavntre i EEC i tiden 1950-80. 1950 = 100. (mill. m³ råtræ).

	Sav- og finerklodser m.v.			Massetræ, nåletræ, diverse			Gavntre ialt
	F	H	F ÷ H	F	H ^{x)}	F ÷ H	F ÷ H
(mill. m ³)	(35,6)	(26,8)	(8,8)	(28,8)	(16,5)	(12,3)	(21,0)
1950	100	100	100	100	100	100	100
1960	144	125	200	159	136	191	196
1965	169	142	250	205	153	275	266
1970	177	146	273	250	173	358	324
1975	188	157	284	316	191	488	405
1980	194	164	284	389	215	610	481

x) Incl. træaffald.

(På grundlag af: ECE/FAO 1969, tab. 10.14).

ment imod en sådan lov. Den egentlige hindring for loven må søges i delstaternes generelle uvilje mod at afgive magt til forbundsstaten. Forfatteren tror, at loven alligevel vil komme inden for overskuelig tid, fordi skovbrugets behov for økonomisk støtte fra forbundsstaten vokser så stærkt.

Det seneste forslag til forbundsskovlov har følgende hovedindhold: Ved skov forstås ethvert areal, som tjener til vedproduktion. Konvertering af skov til an-

den anvendelse kræver tilladelse; en sådan gives kun, såfremt konvertering er i almenhedens interesse, eller hvis afslag ville være urimeligt over for ejeren. Skov skal drives i henhold til anerkendte forslige principper. Skovejeren skal tåle almenhedens færdsel til fods i skoven; der kan tillades begrænsning af den generelle adgangsrret. Skov kan af hensyn til almenvellet erklæres for friluftsområde; ejeren får erstattet væsentlige tab eller merudgifter.

I 1969 offentliggjorte *Der Deutsche Forstwirtschaftsrat*³⁾ et skovpolitisk program med følgende hovedindhold: De økonomiske vilkår for skovbruget udvikler sig sådan, at det bliver stadig vanskeligere for erhvervet at honorere de krav, som samfundet stiller til det. Derfor er en række samfundsmæssige tiltag nødvendige:

- a) *Skovens beståen skal sikres ad lovgivningens vej.*
- b) *Økonomisk svagt funderede skovejendomme skal sikres som eksistensgrundlag for deres ejere.*
- c) *De økonomiske betingelser for skovbruget som helhed skal forbedres, bl. a. ved strukturelle ændringer af træmarkedet, importbeskyttelse for de sortimenter som i tilstrækkeligt omfang kan leveres af det hjemlige skovbrug, hensyntagen til erhvervets særforhold ved fastsættelsen af transportvilkår, og lempelse af ejendomsbeskatningen.*
- d) *Samfundet skal bære omkostningerne i forbindelse med skovens funktion som friluftsområde.*

Dette program falder nogenlunde i tråd med den skovpolitik, der føres på forbundsplan. Denne politik tager i væsentlig grad udgangspunkt i det udbredte ejendomsfællesskab mellem land- og skovbrug: bestræbelserne på at fremme skovdriftens vilkår bygger i meget høj grad på jordbrugsmæssige helhedsbetragtninger.

Der er udstedt en del forbundslovgivning med relation til skovbruget, bl. a. følgende⁴⁾:

Siden 1959 har forbundet gennem »Grüner Plan« givet tilskud til kulturanlæggelse, konvertering af lav- og mellemskov til højskov, vejbygning m. m. Tilskud gives især til skovejersammenslutninger, kommuner og indehavere af smålandbrug. I tiden 1959–67 beløb det samlede tilskud sig til 135 mill. DM. Der gives skattelettelse for ekstraordinær indtægt af skovbrug. Der kan opnås støtte til afbødning af økonomiske ulemper, som følger af skade på skov. Driftsmæssigt samarbejde mellem mindre skovejere søges fremmet.

Frankrig

En lov af 1963 indebar radikal ændring af politikken over for det private skovbrug. Den gav anledning til en voldsom debat, hvis dønninger endnu ikke har lagt sig. Siden 1789 havde de private skovejere praktisk talt været fri for statslige indgreb i deres dispositionsret, bortset fra de tilfælde hvor det drejede sig om decideret værnskov. Den fysiokratiske tankegang levede i bedste velgående i denne sektor af erhvervslivet (det er stadig tilfældet i Belgien og til en vis grad i Italien, se nedenfor). Loven af 1963 betød et brud med fysiokratiske praksis, men det er forfatterens indtryk, at den nødvendige mentalitetsændring har svært ved at slå igennem hos de private skovejere.

Driften af de skove, som er underlagt *le régime forestier*, hvilket stort set vil sige de offentligt ejede skove, reguleres i henhold til *le Code forestier* af 1827. Den var udtryk for et kompromis mellem enevældens og den fysiokratiske teori: en nøje regulering af de offentligt ejede skove skulle sikre, at samfundets behov for træ blev tilfredsstillet, og der kunne således tildeles en meget liberal politik over for det private skovbrug.

Under 2. verdenskrig og langt hen i 1950'erne foregik der omfattende ødelæggelser af privat skov. Det forsøgtes ved hjælp af statsstøtte at fremme tilplantning og god drift i det private skovbrug (se nedenfor), men denne udvej viste sig utilstrækkelig. Derfor kom loven af 1963, som betød relativt meget stærke indgreb i dispositionsretten.

I 1946 oprettedes *le Fonds Forestier National*, som yder store tilskud og meget favorable lån til nyplantning og forskellige skovforbedringsarbejder. Fondets vigtigste arbejdsfelter er:

- a) anlæggelse af plantage på ødejord eller marginal landbrugsjord, b) konvertering af lav- og mellemskov til højskov, c) reetablering af ødelagt skov og d) plantning til fremme af landbrugs- eller græsningsdrift, f. eks. ved anlæggelse af læbælter og poppelkulturer. Indsatsen på disse felter omfattede i tiden 1947–65 ialt 1,1 mill. ha. Fondet støtter også andre tiltag, bl. a. vej-

bygning, forebyggelse og bekæmpelse af skade på skov, samt den driftsplanlægning der er obligatorisk i henhold til loven af 1963. Der kan ydes lån til forhindring af rovdrift, f. eks. i forbindelse med udredning af arveafgift. Vigtigt er endvidere, at lånebetingelserne indeholder klausuler, som modvirker udparcellering af skov. Der kan ydes støtte til modernisering af savværker. – Der lægges primært økonomiske kriterier til grund for udvælgelsen af projekter. – Enhver ejerkategori kan komme i betragtning, men hidtil er 3/4 af støtten gået til private ejere.

Hovedparten af fondets midler hidrører fra en afgift på 6 % af salgsprisen for hjemligt råtræ og savskåret træ bortset fra brænde og visse andre produkter; af det importerede træ pålægges alene savskåret nåletræ en afgift: 2,5 %. En anden væsentlig indtægtskilde er en afgift på 0,8 %⁵⁾, der lægges på papir og pap, som forbruges i Frankrig. Nævnes skal endelig, at der tilflyder fondet renter af udstedte lån.

Der kan dannes driftssammenslutninger – *groupements forestiers* – mellem småskovsejere. Udover de driftsmæssige fordele ved samarbejdet opnår ejerne visse skattelettelser samt begunstiges af *le Fonds Forestier National*. Der er (1967) etableret 800 sådanne sammenslutninger omfattende 275.000 ha.

Italien

Der kan skelnes mellem tre hovedopgaver for italiensk skovpolitik: skovplantning med henblik på erosionskontrol, skovplantning og -forbedring med direkte produktivt sigte, og fremme af skovens friluftsfunktion.

Skovlovgivning i traditionel forstand, d.v.s. lovgivning som regulerer driften af produktionsskov, findes praktisk talt ikke. De skovpolitiske mål søges hovedsagelig nået enten ved direkte statslige tiltag eller ved økonomisk og faglig bistand til private jordejeres forstlige arbejde.

Næsten halvdelen af Italien er højland, og der har længe eksisteret en omfattende og rigoristisk lovgivning til sikring af skovens værnfunktion m. h. t. vandafstrømningen. Det må forventes,

at de senere års store oversvømmelseskatastrofer medfører, at denne lovgivning for alvor bliver benyttet og måske udbygget.

Der er – i hvert fald teoretisk – gode muligheder for at højne levestandarden i økonomisk tilbagestående bjergegne og derigennem modvirke den stærke affolkning, der i øjeblikket finder sted. Her kan skovpolitiske foranstaltninger komme ind i billedet, ofte som led i storstilede, integrerede egnsudviklingsprojekter.

Staten kan enten selv eller ved støtte (tilskud, billige lån, skattefritagelse) til private ejere iværksætte tilplantning med produktivt og/eller værnæssigt sigte, strukturrationalisering, grundforbedring, vejbygning o.m.m.

Uden for bjergegnene søges landbrugsdriftens rentabilitet forbedret bl. a. ved støtte til anlæggelse af poppelplantager.

I tiden 1948–68 forøgedes skovarealet med 0,6 mill. ha. Det anslås, at der i bjergegnene henligger 3 mill. ha ødejord eller marginal landbrugsjord, som er egnet til skovdrift. Der foreligger – og arbejdes efter – planer for tilplantning af 0,6 mill. ha samt for anlæggelse af plantager af poppel, eucalyptus og hurtigtvoksende nåletræ på 0,2 mill. ha. Sideløbende hermed arbejdes der på forbedring af eksisterende skove: konvertering af lav- og mellemskov til højskov og reetablering af misrøgtet skov.

Holland

Skovpolitikken tager bl. a. sigte på at værne og pleje de eksisterende skove og at tilplante dårligt udnyttet jord. Et vigtigt redskab for denne politik er skovloven af 1961, af hvis indhold skal nævnes: I højskov skal der normalt tilladelse til afdrift. Et afdrevet areal skal gentilplantes inden 3 års forløb; hvis kulturinvesteringens rentabilitet er dårlig, kan der gives statslån eller -tilskud til udførelse af gentilplantningen. Der gives desuden statslån til anlæggelse af plantage.

Der lægges stor vægt på skovens friluftsfunktion. Hvis en skovejer er villig til at åbne sin skov for almenheden i overensstemmelse med visse regler, kan han ansøge om statsstøtte til dæk-

ning af de udgifter, som er forbundet med almenhedens færdsel og ophold. Skoven kommer stærkt ind i billedet i den meget udviklede landsplanlægning.

Belgien

Den belgiske skovlov fra 1854 er stærkt påvirket af den franske *Code forestier*; dens vigtigste bestemmelser for privat skov omhandler brugsretigheder. Der findes ikke noget side-stykke til den franske lov af 1963. Statens indgreb i de private ejeres dispositionsret er med andre ord meget begrænset. Der kan dog udstedes forbud mod overdreven hugst i private skove, som har en for samfundet væsentlig værnvirkning.

Ved udparcellering, bl. a. i forbindelse med arveskifte, foregår der en stadig sænkning af den gennemsnitlige ejendomsstørrelse i privatskovbruget.

Luxembourg

Ligesom i Frankrig og Belgien er driften af skov, som er underlagt *le régime forestier*, genstand for intensiv regulering. Imidlertid kan myndighederne også – delvis på *ad hoc* basis – i relativt stort omfang begrænse private skovejeres dispositionsret.

Der kan gives tilskud til ny- og gentilplantning, konvertering af lavskov til højskov og omdannelse af rene nåletræbevoksninger til blandingskov. Ikke blot private skovejere, men også kommuner og offentlige institutioner kan komme i betragtning.

Noter

- 1) Første afsnit bragtes i SKOVEN nr. 10, 1970.
- 2) Toldsatser behandles i artiklens fjerde afsnit.
- 3) DFWR består af repræsentanter for alle interessegrupper inden for vesttysk skovbrug. Myndighederne anerkender DFWR som talerør for det samlede skovbrug.
- 4) Lovgivning, som er en konsekvens af samarbejdet inden for EEC, behandles i artiklens tredje afsnit. Dette gælder også for de øvrige landes vedkommende.
- 5) Tallene er hentet fra en kilde fra 1967; så vidt vides gælder de stadig.

Citeret litteratur:

AGRARSTATISTIK 1965 nr. 8, 1968 nr. 11 og 1969 nr. 6. – Brüssel (Statistisches Amt der Europäischen Gemeinschaften).
ECE/FAO: European Timber Trends And Prospects, 1950–1980. An Interim Review. Vol. I. – Supplement 7 to Volume XXI of the Timber Bulletin For Europe. – Geneva 1969.
STATISTISK ÅRBOG 1970. – København (Danmarks Statistik) 1970.

FINLAND

Fortsættelse af referater
fra XII Nordiske Skovkongres

Ekskursion nr. 15

På grund af mit arbejde i Dansk Skovforening måtte jeg vælge ekskursion nr. 15, der behandlede »skovejernes samarbejdsformer«. Skovbrugets hastige strukturændringer i Danmark gør, som vi ved, spørgsmålet brændende aktuelt, og Skovforeningens stab bør bistå sine skovejende medlemmer på dette område.

Ekskursionen fandt sted i det midt-vestlige Finland i egnen langs Den botniske Bugt nord for den smukke by Vasa. Til trods for det administrative grundtema, kunne man i rigt mål få lejlighed til at nyde den finske natur, og da de lange lyse nætter gav få chancer for søvn, var dagen på ca. 24 timer.

Hvad kunne man da lære på denne tur? Ja, som sædvanlig kunne man ikke direkte overføre alt fra det ene land til det andet. Ejersamarbejdet begyndte næsten altid med fælles vej-anlæg og fælles afvanding. Det første for primært at muliggøre hugst til lønnende priser og derefter at foretage de nødvendige skovdyrkningstiltag – det andet for at skabe mulighed for rimelige vækstforhold for de mange vandlidende arealer. Vej- og vandarbejder er jo ikke netop de værste danske hovedpiner; men i princippet får man den samme problemstilling i forhold til ejerne: Hvordan skal vi bevæge dem til et fornuftigt samarbejde? Som vist alle ved inderst inde, men ikke altid får sagt, så drejer det sig jo ganske enkelt om at få ejerne til at indse, at der er penge i sagen. Er der ikke det, eller evner man ikke at vise, hvor de skal komme fra, kan man ikke forvente muntre miner. Men selv hvor disse forudsætninger er til stede, kræves der alligevel et team med ildhu for at hale stikket hjem. Der skal både være en forstlig stab, som kan den faglige og psykologiske lektie, og en eller flere energiske ejere med bred tillid i ejerkredsen.

Et sådant virkelig godt eksempel mødte vi i Storby Utskoger, hvor man siden ca. 1950 har opbygget en fasttømret

ejerorganisation med mange ejere af i alt omkring 3500 ha. Her var regnestykket ganske enkelt, og det var derfor ganske nemt for ejerne at indse, at de måtte gå sammen om projektet. Den ene kværlant, som man altid vil finde, stod i bestyrelsen som repræsentant for dem, der ikke var med og var således pasificeret. Her mødte vi både den forstlige stab, som havde gennemført den faglige del, og den ejer, som havde været den drivende kraft i sin egen kreds. Og det var ikke romantisk tågesnak, men tør tale om tykke tegneboøger midt i vidtstrakte skovfyrplantninger med lange topskud. Nogle læsere af dette referat vil måske nok hæfte sig ved, at det drejer sig om mange ejere, og at der altså var tale om en slags småskovsforening. Det er også rigtigt; men jeg tror, man skal gøre sig klart, at vi i flere henseender alle bliver små. Derfor bør også de, der endnu føler sig store, studere den udvikling, der er i gang og lære af dem, der allerede i lang tid har været små. Iøvrigt var det tankevækkende, at der i samme ejersamslutning kunne indgå skovejendomme fra 1 til over 1000 ha.

Retfærdigvis må det siges, at vi mødte også et eksempel, hvor man kunne tvivle på at den faglige optimisme var berettiget. Boniteten forekom for ringe og derfor vist nok ude af trit med økonomien. På grund af betydelig statsstøtte til sådanne projekter var det umuligt for gæsten at overse, om eventuelle fejlinvesteringer ramte staten mere end ejerne.

Interessant var det også at følge diskussionen om ændringer inden for skovnings- og transportarbejdet. Det har vi selvfølgelig hørt meget om for længst; men det gør et særligt indtryk at være i de bygder, hvor heste og landbrugstraktorer endnu arbejder side om side med de store specialmaskiner. Hvis man har sans for og kærlighed til den gamle livsform på landet kommer man i et svært dilemma. Men udviklingen synes ubønhørlig, og mange landboere forlader deres hjemegn, inden slaget er tabt, fordi de i god tid vil sikre sig et job i byen eller i Sverige. Også dette giver problemer for ejersamarbejdet, idet nogle ejere netop er interesseret i at virke som entreprenører inden for sammenslutningen og

derved kan forsinke en mere rationel løsning.

Imponerende var det at høre om skovejernes kommercielle samarbejde i et landsdækkende andelsselskab med 89.000 medlemmer, Metsäliitto Oy. Selskabet har omsat ca. 5.5 mill. m³ i 1969/70. 60 % anvendes i egne industrier, som er under voldsom udvikling i de senere år. 30 % sælges til andre finske træindustrier og 10 % går til eksport.

Dette forretningsforetagende var måske det mest kontante eksempel på samarbejde, vi mødte under rejsen. Det gjorde et vældigt indtryk, når man kom fra et beskedent skovbrugsland, og det var ikke kun, fordi koncernen til slut gav turens bedste middag i Handegillet i Gamla Karleby.

M.S. de M.

Ekskursion nr. 20

Ekskursion nr. 20, som havde 36 deltagere, hvoraf 4 danske, omhandlede skovbrug og -industri i Vuoksendalen i Nordkarelen, der rummer en koncentration af Finlands største skov- og træindustriaktieselskaber, som er opstået i enen omkring Saimaa-søen og Imatrafossen.

Blandt disse besøgte Enso-Gutzeit Oy, et selskab, hvori nu den finske stat ejer 51 % af aktiekapitalen. Første ekskursionspunkt var selskabets 20 ha store planteskole i Ukoniemi, hvor man har påført jordmonnet et 15 cm lag tørvesmuld. Plasticvæksthuse dækker 3 ha og benyttes således som såbøde, hvorfra planterne omskoles på friland efter 1 års forløb. Den oprindelige drøm: at undgå den dyre omskoling og sætte planterne direkte fra plasticuset ud i skoven, har måttet opgives. Men man eksperimenterer løbende med forskellige slags planter med tørveklump. Jiffypottesystemet synes forladt, men man sætter p.t. især sit håb til en metode, hvorved adskillelsen mellem de enkelte planter og disses klumper opnås ved papirstrimler, som lægges i bugter.

Den oprindelige Enso-fabrik ligger efter krigen mod Rusland og den nye grænsedragning nu på russisk side, men på finsk side ligger omkring Imatra tre imponerende fabrikskomplekser:

»Tainionkoski« med en produktionskapacitet på:

sulfatcellulose	450.000 t,
semicellulose	50.000 t,
bleget cellulose	250.000 t,
kartoncellulose	450.000 t,
forædlet karton	120.000 t

»Tainionkoski« med en produktionskapacitet på:

sulfacellulose	220.000 t,
bleget cellulose	100.000 t,
mekanisk masse	15.000 t,
karton og papir	100.000 t,

og et råtræbehov på 1 mill. m³.

»Imatra«, som udnytter sulfatcellulosefabrikkernes affaldsprodukter til at fremstille fyrreolie, -sæbe, terpentin, formalin og lim.

Man fornå ingen bekymring for markedets aftagning af den stadig stigende cellulose-tonnage, men man mærkede en intens forskning i laboratorierne for at finde nye veje, f. eks. ved forskellige kombinationer af papir og plastic.

En betydelig mængde birk indgår som råstof bl. a. til fremstilling af halvkemisk cellulose til fluting, hvoraf produktioner imidlertid efterhånden mindskes.

Enso-Gutzeit kan i egne skove kun skaffe en mindre del af råtræet, og stedse mere må købes i USSR, bl. a. fra tidligere finske skove i Østkarelen. Det oprindelige krav om aflægning på standard længde (3 m) har måttet opgives; man er nødt til at tage træet øst fra hulter til bulter på banevogn og sortere på værket. Iøvrigt flådes 60 % af råtræet til værket.

I Enso-Gutzeit's skove fik man lejlighed til at se den skovtekniske rationalisering, som sættes ind for at imødegå de stadig stigende lønkrav. Ikke alene bekæmpes perfektionismen ved kulturarbejder, men også selve skovningen har man slækket. Ved hugst af savtømmer tillader man f. eks. 5 cm lange grenstubbe efter afkvistningen; dette muliggøres, fordi tømmerstokkene passerer en Cambiobarkmaskine og derefter skæres på ramsav. Afkortningen i skoven sker uden brug af målebånd el. lign. på fri længde inden for visse grænser (max. 6 m). Et nyt sæt akkorder har hermed kunnet indføres, jævnsides med at nye opmålingsmetoder er udviklet.

Særligt satser man på opmåling på rod. Ved denne bestemmes (parcelvis)

først brysthøjdediameteren på alle udviste træer, hvorefter der på ca. 10 % (stående) prøvetræer måles højde, brysthøjdediameter samt diam. i 6 m højde (v.hj. af klump med faste, krumme, målinddelte kæber på en stang). Beregningen af kubikindholdet og af arbejdslønnen udføres herefter på datamaskine, idet sortimentsforholdet indkøbes.

Sortimentsudgiften pr. m³ ved fast vej opgaves til ca. 10 fmk. (á 1,8 dkr.) incl. maskinudgifter.

Der demonstreredes store, finskbyggede, rammestyrede og terrænduelige udkørsels- og udslæbningsmaskiner af fabrikatet LOKKERI, bestående af en basismaskine, hvortil kan kobles f.eks. en vogn med gribekran til kort træ (ialtpris 140.000 fmk.) eller en bagmonteret udslæbningsstang.

Endvidere JUKKA udslæbningsstang, som angaves at koste 45 fmk./time i brug, samt en kombineret afkortnings- og lastemaskine.

Første dags sidste ekskursionspunkt var et besøg hos en glad skovbonde med 90 ha velplejet skov, hvoraf 70 % fyr, 5 % gran, 24 % birk, hvis middelbonitet i dette Cajanders fædrelænd angaves som ca. MT, d.v.s. myrtillustype. På grund af denne gode bonitet plantes nu mest gran, og der forevistes prototype til en traktortrukken kædeharve og plantehulstrykker, som Enso-Gutzeit eksperimenterer med.

På andendagen besøgte Rauma-Repoal Oy, Lappenranta træindustri, med et savværk, der bruger 430.000 m³, og et finérværk, der bruger 95.000 m³ råtræ årligt. Endvidere besøgte Oy Kaukas Ab, Lauritsala træindustri, som er helt på private hænder, og som rummer Europas største savværk (råtræforbrug 650.000 m³) uden for Østblokken og har et arbejdsforbrug pr. produceret standard på 9½ mandstimer. Hertil hører desuden et sulfatcelluloseværk (råtræforbrug 600.000 m³), et sulfatcelluloseværk (420.000 m³), et finérværk (115.000 m³) og en rullefabrik (22.000 m³). Ca. 10 % af dette råtræ kommer fra selskabets egne skove, resten købes ind gennem et særligt indkøbsselskab, som Kankas har dannet sammen med 4 andre træindustrielle selskaber. En sådan form for fællesindkøb synes at brede sig i Finland og hævdes at inde-

bære en rationalisering også af træets transport og anvendelse.

For en dansker med lidt triste erfaringer på området faldt ikke mindst finérværkerne i øjnene. Råstoffet var birkekævler ned til ca. 20 cm. diam., som med et fåtal af arbejdere skrællede med lynets fart, efterladende en rest-rulle på ca. 7 cm, og på ingen tid klippedes, limedes, presseses o.s.v. til eksportklare, konkurrencedygtige plader. Her som overalt oplevede man højmekaniseret effektivitet.

Bekymringen i Finland er ikke så meget værkernes rentabilitet som forsyningen med råtræ. Prisen for birkefinérkævler ligger nu 20 % højere end for tilsvarende savtømmer af fyr, men birken har i mange år været regnet for ukrudt i skoven, og hvor skal tilgangen så komme fra? Og hvad angår de andre træsorter: Kan man stole på MERA-programmets gyldne løfter om større samlet råtræproduktion, eller vil de skuffelser, man allerede har lidt m.h.t. kunstig foryngelse og afløsning af lavproduktive skove, efterfølges af nye skuffelser fra drænings- og gødskningsprogrammerne? Problemet er ikke blot de eksisterende fabrikkers hovedpine, men vedrører hele Finlands eksport og handelsbalance.

Det sidste ekskursionspunkt var en sejltur på Saimaa-søen og -kanalen, der ender i den Finske bugt.

I det over 11.000 km² store og for-grenede Saimaa søsystem, som er omkranset af skove, spiller bundtflådning en overvejende rolle, idet den dækker 75 % af transporten af råtræ (for hele Finland 50 %) og for 200 km angives at koste kun 2,50 fmk. pr. m³, imod 7-8 fmk. med jernbane og 9-10 fmk. med lastbil. Saimaa-kanalen, ialt 42,9 km, er en for Østfinland meget vigtig transportvej for pramme med tømmer og trælast, selv om Finland må betale lejeafgift til USSR for den del af kanalen, 19,6 km, som nu tilhører sidstnævnte. Der var strålende solskin over ekskursionen, og ekskursionslederen: skogschef K. Ramm-Schmidt, den tekniske leder: forstmästare H-P. Blauberg, begge Oy Kaukas Ab, såvel som den firmandige organisationsgruppe var kyndige, myndige og humørfyldte. Alt klappede planmæssigt.

Også m.h.t. alm. kollegialt samvær og selskabelighed var der sørget godt

for deltagerne på ekskursion nr. 20, der boede på det gode Valtionhotelli i Imatra sammen med deltagerne fra ekskursion nr. 10 og fra dameekskursion nr. D 1; aftenerne var præget af feststemning.

Skulle man hitte på noget at klage over, måtte det være, at luften i Imatra og vandet i Saimaa kanalen lugtede ilde. Men man vidste, at den kom fra de ellers så beundringsværdige cellulosefabrikker, og nåede næsten at vænne sig til den. I hvert fald kan den ikke tage glansen af de interessante og skønne dage i Vuoksenlaakso – og i Soumi i det hele taget.

H. Frølund.

NOTER

80 år

Overklitfoged *Allan Heilmann*, fhv. overklitfoged i Hjørring amt, fylder 80 år den 9. december d. å.

70 år

Klitdirektør *Poul Thaarup* fylder 70 år den 21. december d. å.

Udnævnelser

Ved kgl. resolution af 26. oktober 1970 er skovrider *Karl Jessen Møller*, forstfuldmægtig *Jørgen Ulrik Wedel-Heinen* og forstfuldmægtig *Jens Erling Handberg* udnævnt til skovridere i statsskovbruget fra d. 1. november 1970 at regne. De pågældende vil indtil videre forrette tjeneste ved henholdsvis Buderupholm distrikt, Hørsholm distrikt og Feldborg distrikt.

Fredning

I Norge freder staten 37 skovområder. Disse skovreservater ligger spredt over hele landet og er vidt forskellige, både hvad angår størrelse og vegetation.

– *Skogeieren*

Mekaniseret gødskning

Indledende forsøg med gødskning af pyntegrønt på Feldborg statsskovdistrikt har vist, at man der kan opnå en kvalitetsforbedring – bedre nålefyldte og -farve – af pyntegrøntet ved gødskning. Til mekaniseringen af dette arbejde er forsøgsvis benyttet en Moteska SK 450, der monteres i traktorens lift og drives fra traktorens kraftudtag. Sprederens arbejdsbelastning er 560-600 kg.

– *Skovbrugstidende*

Landbrugsminister Henry Christensen ser på skovarbejde i Svenstrup Skovdistrikt.

skin og anden form for godt vejr, var i overdådigt og ødselt humør.

Fra Landbrugsministeriet deltog foruden ministeren, der havde sin frue

og sin søn med, departementschef V. Hornslet, ministersekretær P. Nørby-Jensen, afdelingschef N. Wermuth, kontorchef K. Barnekow, ekspeditionssekretær, fru A. M. Lynæs, ekspedi-

Skovbrugets minister på ekskursion

Henry Christensen og ledende embedsmænd fra Landbrugsministeriet besøgte Centralsavværket og Svenstrup Skovdistrikt.

Da formanden for Dansk Skovforning aflagde sit første besøg hos den nye landbrugsminister Henry Christensen foreslog han, at ministeren skulle tage med på en ekskursion for at se på dansk skovbrug og høre om den aktuelle situation.

Ministeren tog ham straks på ordet. En ekskursion blev arrangeret i en fart, og torsdag den 22. oktober kørte en bus fra Landbrugsministeriet til Centralsavværket Limiteret i Herlufmagle og videre til Svenstrup skovdistrikt. Hele arrangementet varede fra den tidlige morgen og til klokken 18, og de myndigheder, der bevilger sol-

På Centralsavværket Limiteret ser landbrugsministeren og frue på, at en båndsavsklinge bliver slebet.

tionssekretær H. Wulff og ekspeditionssekretær Chr. Jørgensen.

Fra Dansk Skovforening deltog formanden, hofjægermester, dr. agro., baron M. Schaffalitzky de Muckadell, hofjægermester I. Estrup, Kongsdal, skovrider Aage Marcus Pedersen og redaktør Knud Meister.

På Centralsavværket tog bestyrelsesformanden, civilingeniør dr. ing. J. A. Rimstad, direktør N. P. Tulstrup og statskovrider P. Petersen imod, og man besøgte det arbejdende savværk, efter at dr. Rimstad og direktør Tulstrup havde forklaret virksomhedens baggrund og art.

Besøget på Centralsavværket varede en lille times tid, og derpå gik turen videre til Svenstrup skovdistrikt, hvor hofjægermester, baron Jens Wedell-Neergaard, baronesse Louise Wedell-Neergaard, bestyrer, skovrider Torkild Nielsen og fru skovrider Nielsen tog imod.

Der var lagt et perfekt program for skovekskursionen, som omfattede ialt 9 punkter til belysning af skovbrugets træproduktion og biproduktioner. Landbrugsministeren og embedsmæn-

dene fik lejlighed til at se moderne skovnings- og udslætningsmetoder. En 150 år gammel, prægtig bøg måtte lade livet for motorsaven, og en bøgekægle lå opskåret og mærket, for at man kunne se dens anvendelsesmuligheder og priserne på de forskellige stykker.

En hyggelig frokost blev indtaget i et jagttelt, efter at man ved et knitrende bål havde hørt baron Wedell-Neergaard fortælle om Svenstrup skovdistrikt og dets historie. Senere under ekskursionen gav dr. Schaffalitzky de

Muckadell en kortfattet karakteristik af det private skovbruks økonomi. Et fyldigt og meget klart trykt materiale var naturligvis blevet udleveret til samtlige deltagere, sådan at det ikke kom til at skorte på dokumentation. Efter ekskursionen samledes man i Svenstrup hovedbygning, hvor landbrugsministeren takkede for den meget interessante dag. Der er ingen tvivl om, at dette vellykkede arrangement vil tjene til at udbygge forbindelserne mellem Dansk Skovforening og Landbrugsministeriet.

Formanden for Dansk Skovforening, hofjægermester, baron, dr. M. Schaffalitzky de Muckadell, baronesse Louise Wedell-Neergaard, fru skovrider Torkil Nielsen og baron Jens Wedell-Neergaard på ekskursionen i Svenstrup Skovdistrikt.

**Der er fremtid
i organiseret handel
med råtræ**

Brug Deres egen organisation

Danske Skoves Handelskontor

Vester Voldgade 86, 3., 1552 København V. Tlf. (01) 12 21 66

Slotsvej 51, 6510 Gram, Tlf. (048) 220 20

Det fjortende Forstlige Symposium

Formanden for Dansk Skovforening nævnte i sin indledning til 14. Forstlige Symposium i dagene 4. til 6. oktober 1970, at dette symposiums emne: Samarbejde mellem skovbrug og træindustri må ses som en parallel til Hovborg-mødet, der omtaltes i SKOVEN, nr. 6, 1970

Som optakt gav professor P. Moltesen søndag den 4. oktober om aftenen en oversigt over symposiets emne. P. Moltesen konstaterede, at samarbejdet mellem skovbrug og træindustri måtte ind i en seriøs fase, fordi der er behov for det nu. De mange og komplicerede produktionsled og -kæder gør det vanskeligt for den enkelte skovbruger og træindustrimand at danne sig et billede af konsekvenserne af sine handlinger.

P. Moltesen gennemgik fordele og ulemper ved salg på roden, langtidskontrakter mellem skov og træindustri og kom i denne forbindelse ind på, om sorteringsreglerne skulle forfines og/eller overholdes, idet han mente, at klassificeringen burde lægges fast og overholdes af hensyn til træindustriernes kalkulationer.

Under omtale om prisudviklingen for råtræ filosoferede professoren over, om den relativt rolige prisudvikling, der har fundet sted for junckertræ gennem de sidste 10–15 år, har været årsag til ekspansionen på A/S Junckers Savværk.

P. Moltesen omtalte endvidere mulighederne for og nødvendigheden af produktudvikling i både skovbrug og træindustri og måtte med en vis bitterhed konstatere, at med det nuværende beløb på kun 5.000 kr. årligt til produktudvikling i træindustrien har skovbruget sagt klart nej til at være med i et samarbejde på dette område.

Hugstprognose

Professor N. K. Hermansen gav i sit indlæg mandag formiddag en rendyrket akademisk lektion i læren om hugstprognoser. N. K. Hermansen omtalte forskellige former for hugstprognoser, deres tilblivelse og anvendelighed og nævnte blandt andet *kan-prognoser* (hvad, der kan hugges),

vil-prognoser (hvad, der vil blive hugget og *skal-prognoser* (hvad, der skal hugges). En vittig sjæl spurgte, om den prognose, industrierne nu i flere år har skreget på og som skovbrugsafdelingen har lovet at ville medvirke til, blev af typen *kan-ikke*.

Under gruppemøderne om hugstprognoser kom blandt andre følgende synspunkter frem:

1. *Dansk Skovforening bør iværksætte en hugstprognose som skovbruget betaler.*
2. *En undersøgelse over, hvad der påvirker hugsten, vil være et grundlag for en prognose.*
3. *Industrien kan påvirke og ødelægge en prognose ved at ændre pris og effektaflægning.*
4. *En hugstprognose er vigtig for ekspanderende industrier.*

Leveringsaftale

Kontorchef O. Kring og forstkandidat A. Bang gennemgik træindustriernes behov for faste leveringsaftaler for råtræ. De to foredragsholdere var enige om, at skovene er alt for svingende i deres råtræleverancer især for løvtræets vedkommende, og at det medfører for store lagringsomkostninger, samt at de fleste skovfolk er alt for passive i deres salgspolitik.

O. Kring mente endvidere, at der ved hjemkørsel af råtræ til træindustrien kan spares millionbeløb, mens A. Bang supplerede med, at det for en stor industri er vigtigt at have mange leverandører, og at man gerne betaler derfor over transporten.

Organiseret handel

Skovrider I. Estrup fremdrog forskellige former for organiseret handel og omtalte Danske Skoves Handelskontors stigende omsætninger. Fordelene ved organiseret handel kan blandt an-

det opregnes til: indsigt med markedsf forhold, stabile priser og bedre leveringsbetingelser.

På gruppemøderne blev organiseret råtræhandel behandlet, og her fremkom blandt andet følgende betragtninger:

1. *Det dyre råtræ vil skovens funktionærer gerne selv sælge, mens massevaren – cellulosetræ og spånpladettræ – bør forhandles gennem en handelsorganisation.*
2. *Ved stort udbud af råtræ vil en handelsorganisation være en fordel.*
3. *Handelsorganisationer kun for eksport af råtræ.*
4. *For større skove og træindustrier vil handelsorganisationer ikke være nogen fordel.*
5. *Organiseret handel giver for tung administration.*
6. *Træindustrifolk skal med på salgskredsmøder for at undgå mytedannelser om mirakelpriser.*

Effektaflægning

Forstkandidat N. Heding fremdrog i sit foredrag: *Skovenes ønsker til træindustrierne nu og i fremtiden* eksempler på Skovteknisk Instituts arbejde med nye skovningsmetoder og effektaflægninger. N. Heding kunne således fremvise klare resultater på de store tidsbesparelser, der kan opnås i skoven ved at ændre effektaflægningen i retning af længere længder. N. Heding udtrykte et præcist ønske om, at træindustrierne indstillede sig på at tage disse nye og længere længder både i løvtræ og nåletræ.

Industrikonsulent P. Sørensen fortalte om træindustriens ønsker til råtræaflægningen. P. Sørensen påpegede, at skovene gang på gang har krævet en effektiv træindustri, men at de ikke selv har levet op til dette krav med hensyn til den råvare, de har leveret. P. Sørensen fremkom med symposiets nok vægtigste synspunkt, nemlig at træindustrierne ved salg af deres færdigvarer er underkastet de almindelige og strenge krav til varepris, kvalitet, mængde, leveringstidspunkt, betaling med videre, og at træindustrierne derfor må kræve de samme forhold opfyldt af skovene ved indkøb af råtræ.

Råtræudnyttelse

I sit foredrag: *Udviklingstendenser for råtræudnyttelsen* fortalte direktør N. Wilhjem, at der i årene 1960–70 er sket en 5-dobling af råtræforbruget til spånplader, gulve og cellulose – det træ, der traditionelt betegnes som affaldstræ. Med hensyn til fremtiden mente N. Wilhjem, at der var lyse udsigter for celluloseindustrien og spånpladefabrikationen.

15. Forstlige Symposium

14. Forstlige Symposium blev næppe den succes, som man på grund af emnets aktualitet kunne have forestillet sig. Sagen er nok, at det valgte emne er for alvorligt til at blive taget op på et forum som et forstligt symposium, og da interessegrupperne mødte med vidt forskellige forudsætninger og indstillinger til mødets forløb, kneb det med kontakten. Således fremgik det, at mens udvidet samarbejde mellem skovbrug og træindustri betragtes som næsten en eksistensbetingelse af træindustrier, er det for mange skovbrugere nærmest en kuriøsitet, man kan tjene penge på.

Spændende var det at iagttage, hvordan distriktsbestyrere for både skov og træindustri kunne tilslutte sig træindustriens ønsker til skovbruget vedrørende råtræleverancer og klart tilkendegav, at disse ønsker kunne opfyldes uden større besvær eller økonomisk indsats, mens distriktsbestyrere for den »nøgne« skov havde en noget afvigende opfattelse.

Givet er det dog, at symposiet har sat mange tanker i gang om et udvidet samarbejde – tanker, der for mange straks kan omsættes til handling, mens de for andre skal lagres og modnes, før de kan udkrystallisere sig til noget positivt til gavn for mere end den ene part i sagen.

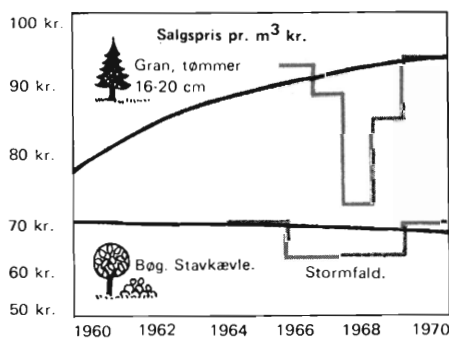
Klart er det, at de tendenser, der er til et udvidet samarbejde mellem skovbrug og træindustri, vil blive udbygget i samme takt, som parterne kan finde sammen, men lige så klart er det, at skal samarbejdet accelerere, er der brug for folk, der kan virke som katalysatorer på det tekniske, økonomiske og handelsmæssige interesseområde.

P.T.B.

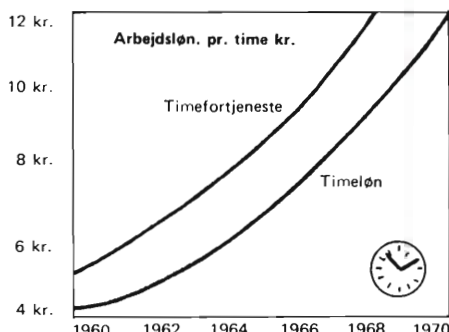
Karakteristik af privatskovbrugets økonomi

For årene 1960–70 er der på efterfølgende figurer angivet de mest karakteristiske forhold vedrørende privatskovbrugets økonomi, særlig for løvtrædistrikterne. (Der er de private skovejendomme på morænejorderne på øerne og i Østjylland, der har mere løvtræ end nåletræ). Oplysningerne er taget fra Regnskabsoversigter for dansk privatskovbrug.

Salgspriserne for bøg har de sidste 10 år stagneret, medens de for gran er steget med ca. 20 % til nu ca. 100 kr. pr. m³ for uafkortet tømmer 16–20 cm. Efter stormfaldene i 1967–68 faldt prisen stærkt på grund af det store udbud, men den er nu atter rettet op.

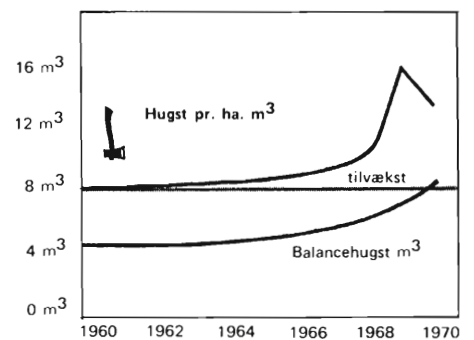
Arbejdslønnen: Timelønnen er steget fra 4,- til 11,43 kr., d.v.s. 185 %. Da 56 % af arbejdstiden er akkordarbejde ligger gennemsnitsfortjenesten pr. time på 137 % af timelønnen, d.v.s. på 15–16 kr. pr. time, og for de egentlige skovarbejdere med motorsav ligger timefortjenesten ved skovrøng 180 % af timelønnen svarende til 20–21 kr. pr. time.

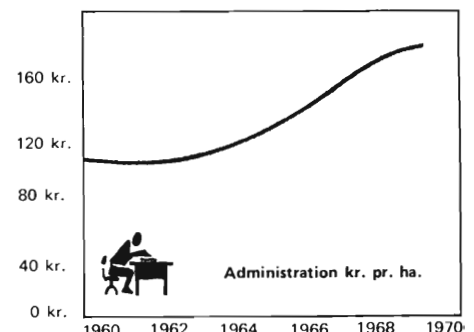
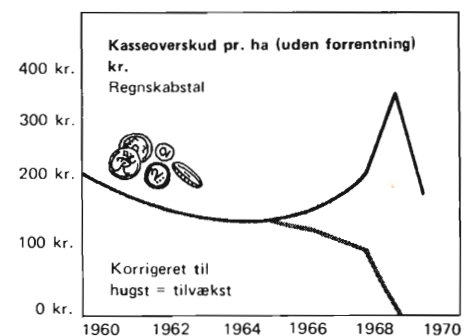
Hugst pr. ha har i de sidste 10 år ligget over tilvæksten og har nået meget store tal efter stormfaldene i 1967–68.

»Balancehugsten« er den hugst, der skal til for at dække generalomkostningerne, og figuren viser, at der i 1968/69 ikke var overskud ved en hugst lig med tilvæksten.

Hugst udover tilvæksten er kapitalforbrug, der imidlertid beskattes.

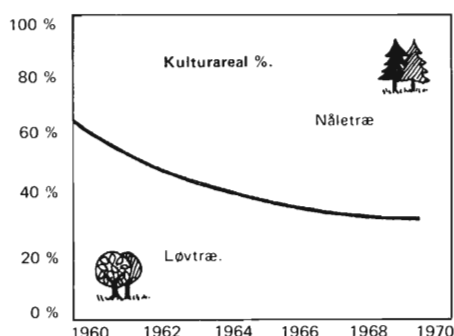
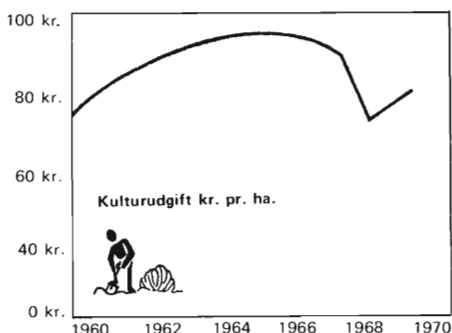

Kasseoverskud pr. ha er beregnet uden forrentning af aktiverne (for løvtrædistrikterne ca. 3500 kr. pr. ha), og figurene viser de store indtægter som følge af stormfaldet. Korregerer man imidlertid til en hugst lig med tilvæksten, viser kurven, at der nu er underskud (se også ovenfor om: Balancehugsten).

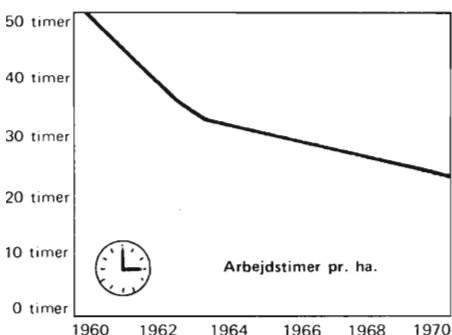

Administrationsudgifter pr. ha er i løbet af de 10 år steget ca. 75 % (imod timelønnens stigning på 185 %).

Kulturudgiften pr. ha er lav for 1967/68 og 1968/69, fordi skovene ikke har kunnet overkomme de normale kulturarbejder samtidig med oparbejdningen af stormfaldet. En del er også direkte besparelse som følge af en stærk ekstensivering af kulturarbejdet, og som det fremgår af kulturarealprocenten en stærkere tilkultivering med nåletræ, idet nåletræprocenten er steget fra ca. 50 til 69 %.

Arbejdstimer pr. ha er faldet fra 40 til 25 timer som følge af overgangen til skovning med motorsav, der rigtig tog fart fra ca. 1958, samt som følge af ekstensiveringen af kulturarbejdet med nåletræ og ær som hovedtræarter.

Det forløbne årti viser således, at især løvtræskovbruget har måttet gennemføre en stærk ekstensivering for at kunne komme igennem med stagnerende eller svagt stigende salgspriser, samtidig med en stærk stigning af arbejdslønnen. E. T.

Fra skovbrugsafdelingen

Sommeren er erfarningsmæssigt en stille tid på Højskolen, og mødevirksomheden er ringe. Der er derfor ikke så meget at berette om denne periode, men det skal dog oplyses, at skovbrugsafdelingen i sommer har fået meddelelse fra Højskolens ledelse om, at den indtil videre må fungere som institut. Dette kan lyde som en formalitet, men det betyder, at det nu er muligt at danne et institutråd, hvor hele afdelingens personale har sæde og, valgt af dette råd, en 6-mands institutbestyrelse, som varetager den daglige administration af skovbrugsafdelingen. Hvis der ikke var givet tilladelse til institutdannelse, ville det iflg. den nugældende anordning for Højskolen være nødvendigt, at hver af skovbrugsafdelingens professorer sammen med deres medarbejdere dannede et afdelingsråd, som administrerede eget budget etc., hvilket naturligvis ville være en upraktisk løsning.

Når tilladelsen til institutdannelse kun er midlertidig har det sin forklaring i, at der inden denne tilladelse er foregået en lang drøftelse af principper ved institutters etablering. Den almindelige opfattelse er, at når universiteter og læreanstalter danner institutter, er det meningen, at disse skal omfatte bestemte fag og ikke referere til bestemte uddannelsesretninger. På Landbohøjskolen forestiller man sig således, at der skal dannes et antal store institutter som f. eks. økonomisk-juridisk institut, institut for planlægning og institut for plantedyrkning for blot at nævne nogle af de institutter, den nuværende skovbrugsafdeling kunne deles ud på. Dette har afdelingen hidtil sat sig meget stærkt imod, dels på grund af de store ulemper det ville skabe for skovbrugsundervisningen, dels på grund af den betydning det har for skovbruget som helhed, at der eksisterer en afdeling på Højskolen, som har sit tyngdepunkt i skovbrug. I forvejen eksisterer der jo ikke så mange skovbrugsinstitutioner, og hvis skovbrugsafdelingen bliver delt ud på en række faginstitutter, vil de personer, der nu arbejder med skovbrug, let blive opslugt af de enkelte fags mere grundlæggende problematik. Hvad fremtiden vil bringe med hensyn til institutdannelse ligger således endnu uklart, men endnu er der altså ikke

sket nogen deling af skovbrugsafdelingen, selv om man ved den midlertidige tilladelse til institutdannelse har taget forbehold med hensyn til den fremtidige udvikling.

★

Skovbrugsafdelingen har i september afholdt efterårsekskursion for de studerende. Ekskursionen, som varede fra den 19. til den 30. september, gik til Jugoslavien med 1½ dags ophold i Østrig. Den blev ledet af professor Henriksen, og der deltog 23 skovbrugsstuderende. Der var tre botanikere med på ekskursionen, hvilket gav et værdifuldt supplement til de dyrkningsbiologiske emner, som blev behandlet. Der vil senere komme et mere fyldigt referat i dette tidsskrift.

Jens Dragsted.

Landsskatterettens meddelelser

I de netop udsendte meddelelser fra Landsskatteretten findes følgende:

En gårdejer havde siden 1965 fået tilladelse til at afskrive på substansforbrug fra en grusgrav, der var vurderet til 50.000 kr. pr. ha og altså for 2.5 ha ialt 125.000 kr. Substansforbruget var for 1966 og 1967 5000 kr. årligt. Da gårdejeren i 1967 solgte grusgraven blev ejendomsvurderingen ved den 13. alm. vurdering, der danner grundlaget for beregningen af særlig indkomst ved ejendomssalget, formindsket med det afskrevne beløb for substansforbrug. (LSR. 1968/69 nr. 31.017).

En overlæge fra Jylland havde til bolig for sig selv og sin hustru under deres ferieophold samt ved et ugentlig ophold anskaffet sig et rækkehus i Københavns omegn. I huset boede overlægens to børn, der studerede i København.

Landsskatteretten anerkendte, at den omhandlede ejendom skattemæssigt må betragtes som et enfamiliehus, der tjente til bolig for ejeren og hans hustru, således at procentreglen for beregningen af lejeværdien fandt anvendelse (svarende til reglerne for den anden bolig mange har i deres sommerhuse).

(LSR. 1968/69 nr. 20. 156)

E. T.

”... een af de største Herligheder
Gud oc Naturen dette
Voris Kongerige med begaffvit hæffver. . .”

300 år siden den første lov om skoven

Titelblad til ligprædikenen over jægermester Vincentz Joachim Hahn. På søjlerne, som indrammer billedet ses aneregistrets våbenskjolde. Øverst i midten hans eget, der er en smuk kombination af de fædrende og mødrende våben. Under våbenskjoldet udbreder Fama rygter om den berømmelige afdøde,

hvis portræt er indrammet i en krans af laurbærblade – eller er det bøgeløv? – hvortil den fornemme elefantorden er fæstet. Portrættet flankeres af krigsguden Mars og jagtgudinden Diana. Omgivet af attributter for krig og videnskab ses nederst en latinsk indskrift, der siger:

*Stikkeren genvakte her for Æneas paa Kobber Achates;
mægtige Pyrrhus, han gav Kineas til Dig igen!
Et dog os nager: Den troskab kan ej gengive livet,
hvormed den kongetro Mand overgik begge de to. – O. Borch.
(Oversat af overinspektør H. D. Schepelern. Efter billede på Jagt- og Skovbrugsmuseet).*

De fleste skovinteresserede vil nikke genkendende til hosstående citat, der stammer fra vor første, store, samlede lovgivning om skovene: »Forordning og skovordinance i Danmark«, som fik Christian V's underskrift 20. oktober 1670.

Den 13. juni i år fejrede Jægersborg Dyrehave sin 300 års fødselsdag – se SKOVEN 1970, s. 114 – og nu godt fire måneder efter er det 300 årsdagen for skovordinancen.

Christian V kom på tronen 9. februar 1670. Det er sandsynligt, at det er kongen personligt, der har taget initiativet til udstedelsen af forordningen. Som kronprins havde han opholdt sig i Frankrig 1662–1663 for at lære, hvorledes det mest glørværdige af Europas lande blev regeret. Her deltog han ivrigt i hoffets fester og jagter, og da han kom hjem sluttede han venskab med Vincentz Joachim Hahn, der var blevet overjægermester i 1661.

I 1669 blev den berømte franske skovlov, »Ordonnance sur le Fait des Eaux et Forêts« udstedt efter et flerårigt kommissionsarbejde. Der er næppe tvivl om, at den jagt- og skovinteresserede kronprins Christian har fået kendskab til disse forberedelser under sit Frankrigs-ophold, og fundet det ønskeligt, at man også i Danmark fik en samlet skovlov.

Allerede medens Frederik III levede, må kronprinsen og Hahn have drøftet skov- og jagtforholdene i Danmark, for kun 17 dage efter tronbestigelsen, gav kongen Hahn ordre til snarest at udfærdige et udkast til en skovforordning. Udkastet har allerede ligget parat og samme dag sendtes det til betænkning i et udvalg, bestående af fire rigsråder. A. Oppermann har givet en udførlig skildring af drøftelserne mellem Hahn og rigsråderne, således som det fremgår af Rigsarkivets materiale, og jeg skal her blot henvise til kapitlet om »Den danske Skovlovgivning 1660–1924« (trykt i »Betænkning afgivet af den af Landbrugsministeriet nedsatte Skovlovskommission«, 1929).

A. S. Sabroe har påvist, at Griffenfeld har medvirket ved skovforordningen af 1670, i det mindste med hensyn til den sproglige udformning (D. Skovfore. Tidsskr. 1960, s. 107–11). Sabroe fremhæver det magtfulde sprog, der er karakteristisk for forordningen.

Et godt eksempel herpå er det citat, der her er benyttet som overskrift, og som står i høj kurs hos de fleste skovelskere.

Skovforordningen af 20. oktober 1670, der havde sit forbillede navnlig i den sachsiske skovlovgivning, gælder ligesom flertallet af de senere skovforordninger særligt for de kongelige skove; men det er vigtigt at lægge mærke til, at § 1 indskærper, at »alle ejere, af hvad stand og vilkår de ere, skulle dyrke og opelske deres skove og skovparter med under- og overskov, og det for jagtens gavn, tømmer, ildebrands (d.v.s. brændsel) og gærdels fornødenheds skyld«. Med denne bestemmelse føres »skovtvangen« eller »fredskovspligten« 300 år tilbage.

Ved udstedelsen bragte datidens verificerede nyhedsformidler, »Den danske Mercurius« en omtale, der indledes med følgende beskrivelse af skovtilstanden, som den ny forordning skulle råde bod på:

*»Man til bevisning her ej mere
 tør opregne
end skovens undergang i disse
 Nordens egne.
Hvor findes nogen til, som
 efter gammel lov
til fremtarv nogensteds
 indhegned lund og skov?
Hvo fælder ikke ned, og hugger
 om for fode?«*

(Her citeret efter »Dagligliv i Danmark 1620–1720«, hvortil Axel Steensberg har skrevet et glimrende kapitel om »Natur og Landskab« i den periode, hvor Skovordinancen udstedtes).

Man tog sig loven let

Selv om datidens forordninger blev udsendt til samtlige amtmænd og mange andre civile embedsmænd og læst på tinge, tog man dens bestemmelser let. Det var gang på gang nødvendigt at udstede nye og forbedrede udgaver, der alle indledtes med beklagelse over, at de tidligere forordninger ikke var blevet overholdt, og at tilstanden i skovene forværredes.

Det var den tidlige enevældes håb, at kongelige påbud var tilstrækkelige til at fremkalde forbedringer. Christian V's omhu for skov og jagt manifesterede sig ved udstedelsen af skovforordninger i 1670, 1680, 1681 og 1687

Af lektor P. CHR. NIELSEN, Arboretet i Hørsholm

og jagtforordninger i 1681, 1683 og 1688. Senere kom skov- og jagtforordningerne med betydeligt større tidsintervaller: skovforordninger i 1710 og 1733 og jagtforordning i 1732.

Skovforordningernes bestemmelser handler i det væsentlige om skovens bestyrelse, straffe for skovtyveri, oldendriften og hugsten, men også for plantning, anlæg af agerhaver og tynningshugst gives der regler (se »Den danske Skovlovgivning 1670–1924«, s. 55–71).

Det var overjægmesteren, der havde ansvaret for jagten og skovene. Ifølge skovforordningerne var han den myndighed, der skulle overvåge endog de mindste detaljer, skovene og jagten vedrørende, ikke alene i Danmark, men også i Hertugdømmerne. Dette skulle være en styrke, og det var helt i enevældens ånd, at alt skulle dirigeres og kontrolleres af centralstyrel-

sen, men noget sådant kunne umuligt gennemføres i praksis.

Den første, der her i landet fik titel af overjægmester, var Vincentz Joachim Hahn. Han var af adelig herkomst, født 1632 i Mecklenburg og kom som seksårig til Danmark sammen med sin moder, der flygtede for 30-årskrigenes rædsler.

I en ung alder blev han af Frederik III sendt til Sachsen, for at han skulle studere jagtvæsen. Han skal have været overordentlig dygtig i sit fag, og allerede som 29-årig blev han udnævnt til overjægmester, en af enevældens nye, fine titler. (C. Weismann har citeret hans bestalling i D. Skovfore. Tidsskr. 1929, s. 473–477).

Hahn havde både Frederik III's og navnlig Christian V's bevågenhed, ja, han var en af sidstnævntes yndlinge, og dette bragte ham bl. a. en endnu flottere titel: generalinspektør over de kongelige skove i Danmark og Hertugdømmerne. Samtidig med at han bestred dette betydelige hverv – de kongelige skove omfattede formentlig den-

Christian den Femte / aff
Guds Naade / Konge til Danmark oc
Norge / de Benders oc Gøtters ; Her-
tug udi Slesvig / Holsten / Stormarn /
oc Dithmarsken / Grefve udi Oldenborg
oc Delmenhorst. Giøre alle bitterligt /
at efftersom Vi kommer i forfarling /
huorledis Skouffvone her udi Vort Rige Danmark mer-
deligen afftager / oc forværre / endeel formedelt u-
loulig oc u-tilbørlig Skouffhug / endeel ocsaa formedelt den store
Effterladenhed / hidindtil Dags hos alle haffver været / i det
moxen ingen nogen fiddeller Vind der paa haffver villet leg-
ge / Skouffvone igien at beplante oc at opelste ; da paa det der
ved icke med Tiden een af de største Herligheder / Gud oc Na-
turen dette Voris Kongersige med begaffvit haffver / aldeels
skulle forgaa oc bliffve til intet ; Haffver Vi allernaadigst
for got anseet / Effterfølgende Forordning oc Skouff-Ordi-
nantze her udi Vort Rige Danmark at giøre oc bestelte / oc
der udi icke allene at igientage forige aff Voris Eftelike kie-
re Forfadre / høfloslige Konger i Danmark oc Norge / her
om glorde Lovte oc Forordninger / mens endocsaa deimm
effter fornødenhed at forsøge oc forbedre / oc der aff saa denne
fuldkommene Skou-Ordinantze oc Forordning at giøre /
hvoreffter Vi ville / at med Skouffvone her udi Vort Rige
Danmark / oc des Forvaltning u-felbarligen / indtil Vi
anderledis tilsigendis vorder / forholdis skal / oc er derfor her
med Voris allernaadigste Villie ; At

Indledning til Skovforordningen af 20. oktober 1670. Efter jagt- og Skovbrugsmuseets samling af skov- og jagtforordninger.

gang omkring en trediedel af samtlige skove i landet, og kongen havde jagtretten så godt som overalt – deltog han som højt betroet officer i Skånske Krig (1675–79). Overjægmester Hahn var således en af de store inden for kongens nærmeste kreds, og noget tilsvarende gjaldt til en vis grad de følgende overjægmestere.

Gods og guld

Hahn giftede sig gods og guld til, og af kongen fik han ydermere foræret landsbyen Tøbberup ved Herlev i Københavns Amt. Landsbyen blev nedlagt, og Hahn oprettede sædegården Hjortespring. Almindelig kendt er historien om, hvorledes han købte Abrahamstrup af Christian V i 1673 for 6.000 rigsdaler, og – efter at han havde foretaget en del forbedringer – solgte det tilbage til kongen i 1679, nu med det velklingende navn Jægerspris, for 60.000 rigsdaler.

Hahn havde ønsket at gennemføre regulære hugster, d.v.s. borthugning af alle træer over en vis størrelse på et samlet område, af hensyn til kontrollen med skovtyveri og for at få system i hugsten, men han kunne ikke få gennemført sine ideer. Man fortsatte med den hidtidige, uordnede plukhugst drift og huggede de træer, man havde brug for, hvor de fandtes. Der manglede system, og da træforbruget var større end tilvæksten, blev skovtilstanden ringere og ringere.

Et varigt mindesmærke har Hahn skabt sig ved anlægget af det system af jagtveje, der hører til parforcejagten, som Christian V havde lært at kende under sit Frankrigsophold, og som han nu indførte til Nordsjælland. Jagtvejene blev anlagt langs rette linier, der strålede ud fra centrale, højtliggende steder i skovene, hvorfra man kunne følge drevet med hjorten, som hundene og jagtpersonalet havde opsøgt.

Så godt som alle disse snart 300 år gamle jagtveje benyttes endnu som skovveje i Hareskoven, Store Dyrehave og den sydlige del af Grib Skov. Også uden for skovene eksisterer endnu en del parforcejagtveje, nogle som markveje, enkelte som offentlige veje. Et studium af et Nordsjællandskort giver let et indtryk af, hvor omfattende disse jagtvejsystemer var.

Hahn havde sørget for en god forbindelse opad, d.v.s. til kongen, og han deltog bl. a. i afsløringen af Griffenfeld. Hahns fremtoning og væremåde har passet godt til Christian V's hof: »Den unge, kraftige, rødblussede overjægmester med det tilfredse smil om de fyldige læber og den fint udviklede sans for hjorte, piger og god vin var som skabt til en ven for en ung konge, som blandt statens departementer afgjort havde mest sympati for det Hahnske«. (C. Bøggild-Andersen i Dansk biografisk Leksikon, 1933). Hahn opnåede ikke blot rigdom, men også at blive geheimeråd og endog Ridder af Elefanten. En af Hahns døtre blev gift med Conrad Reventlow, der efterfulgte Hahn som overjægmester.

Hahn døde i 1680, kun 47 år gammel. Han blev begravet i Roskilde

Domkirke, og kgl. konfessionarius Hans Leth holdt ligtaalen over ham. Talen blev trykt, og det her gengivne billede af Hahn, stammer fra titelbladet til det digre værk.

”Tyske kykliky”

Befolkningen i almindelighed satte ikke overjægmester Hahn højt. Satiredigteren Jacob Worm karakteriserede hans pengebegær i tidens krasse stil:

»Den tyske kykliky,
han klukker efter guld,
hans pengegrådige næb,
Gud stoppe selv med muld«

Eftertiden har også givet ham det rygte, at han drak sig ihjel, og almuen lod ham ikke få fred i graven, selv om begravelsen var sket med pomp og pragt. Ifølge folkesagnet høres i

-skær igennem med

Jonsereds

Raket

- ✱ Vibrationsdæmpet håndtag, som gør arbejdet lettere og endnu mere behageligt!
- ✱ Behagelig lydsvag trods den fantastiske råstyrke!
- ✱ 20 m/sek. — let og hurtigt at arbejde med, en fin balance og med helt nye måder at afgrene på!
- ✱ Den gennemarbejdede konstruktion og de bedste materialer samt en stor erfaring ligger bag!

DANMARK OG NORDENS MEST SOLGTE MOTORSÅV

AUT. JONSEREDS FORHANDLERE:

AALBORG: Børge Pedersen, Jernbanegade 16, tlf. (08) 13 40 29. **TERNDROP:** Søren G. Nielsen, Siem, tlf. (08) 11 55 11 nr. 193. **SKRÆ:** Viggo Graversen, tlf. (06) 88 04 13. **AVLUM:** Jørgen Rasmussen, tlf. (07) 47 23 55. **HAMMEL:** Jens Peter Rohde, tlf. (06) 96 10 69. **RYOMGÅRD:** Poul Bøjstrup, tlf. (06) 39 41 77. **ØLGOD:** Niels Kirk, tlf. (05) 24 41 28. **VEJLE:** ISEKI JYLLAND A/S, Sønderbrogade 24, tlf. (05) 82 58 88. **TØRNING pr. HAMMELEV:** Bent K. Petersen, tlf. (045) 7 72 56. **HØJBY, FYN:** Andreas Petersen, tlf. (09) 95 82 60. **Nykøbing SJ.:** Sv. E. Larsen, Isefjordsvej 4, tlf. (03) 41 10 86. **HILLERØD:** Jan Skovly Hansen, Løngangsgade 73, tlf. (03) 26 51 51. **SORØ:** Holger Møller, Frederiksberg, tlf. (03) 63 11 51. **FAXE:** Eigil Johansen, Torvegade 34, tlf. (03) 71 34 65. **FLINTINGE, TOREBY L.:** Arnold Larsen, tlf. (03) 86 91 26. **BORNHOLM:** Sven Low, Bækken, Almindingen, tlf. (03974) 643.

- køb svensk kvalitet tra EFTA

nærheden af Hjortespring i stille aften et stærkt sugende sus i luften, efterfulgt af hidsig hundeglam, og særlig udvalgte kan da se en ildspyende hest fare gennem luften med »jægermester Hane«.

Om stemningen i København efter Hahns død skrev magister Erich Bircherod i et privat brev, »om den glæde, som mange haver her i staden over oberjægermesterens dødelige afgang,

såsom man har holdt ham for en skadelig minister for dette rige, – men om det vil gå bedre herefter, fordi han er borte, vil tiden vise«.

Selv om Vincentz Joachim Hahn har efterladt sig dette noget tvivlsomme eftermæle, må det være rigtigt, at dansk skovbrug mindes ham samtidig med 300 årsdagen for Skovforordningen af 1670, som han var fader til. – Man kan jo godt være en god forstemand og en god jæger, selv om man ikke er noget godt menneske.

Skovforordningen af 1670 blev den grundvold, som de følgende forordninger byggede videre på. En tid lang gik det tilbage med skovtilstanden i landet, men forordningens foreskrifter vedrørende skovdyrkningen viser en forståelse af skoven, som vel kun få i datiden besad.

Et varigt minde om Christian V's skov- og jagtinteresse er de nordsjællandske jagtvejsystemer, hvis anlæg, vi må gå ud fra, Hahn har forestået.

P. Chr. Nielsen.

oversættelse af begge betegnelser. Det vil derfor være rigtigt at oversætte det med specifikationsstømmer eller en oversættelse, der udelukker, at det kan opfattes som lagertræ, der kun koster 185 DM franko Slesvig-Holsten.

Der opnås fra 200–240 DM (i enkelte tilfælde måske 250 DM), men med fradrag af fragt, provision til mægler og med hensyn taget til, at det er vanskelige specifikationer i særlige tyske mål og med en beskæring, der ligger over selv den fineste danske beskæring, kan vi regne med at have ca. de danske engros-priser hjemme på savværket.«

Det er med interesse, at vi har modtaget denne korrektion til de bragte priser, idet det kun vil være til fordel for såvel de eksporterende savværker som for skovene, at man er orienteret om de priser, der virkelig opnås ved eksport, og om de kvalitets-, beskærings- og dimensionskrav, der fra tysk side stilles til det træ, man ønsker. De eksporterende savværker har for at opnå de i brevet omtalte priser i en årrække arbejdet med at udbygge forbindelserne med tyske tømmerhandlere og tømmermæglere, og de har indstillet sig på en opskæring i de specielle tyske dimensioner og beskæringer, der ønskes. Denne beskæring er med mindre bomkant, end den her i landet benyttede, og sammen med de specielle dimensioner, der heller ikke benyttes her, betyder det, at udbyttet bliver mindre end ved normal dansk beskæring.

Leveringen sker i reglen direkte fra det danske savværk til byggepladsen i Slesvig-Holsten pr. lastbil efter ret omfattende specifikationer.

De prisberegninger, der er citeret fra Holz Zentralblatt er udarbejdet af Statistisches Bundesamt, Wiesbaden, og den tyske titel på tabellen, hvorfra oplysningerne er taget er: »Erzeugerpreise für Nadel-schnittholz ab Sägewerk gegenüber Grossabnehmern bei Abnahme von etwas 15 cbm. Schnittholz und mehr«. De står i en artikelserie, der kommer hver måned over markedet for opskåret nåltræ i den forløbne måned udarbejdet af »Zentralen Holzmarkt- und Preisberichtsstelle der deutschen Forstwirtschaft – ZHP –, Freiburg i Br.«

E. T.

JORDBOR

Sparer mange arbejdstimer

1- og 2-mands betjent, med ILO-motor, kapacitet 150-200 huller i timen.

Borediameter fra 80–450 mm.

Plantefræser 300 og 400 mm.

Plantebor — flere størrelser.

SC AASUM
PR. AGEDRUP
OD. (09) 13 62 00*

den mest effektive GIFT

MOD MUS ROTTER OG MOSEGRISE

Temus

RØDE MUSEKORN
W ROTTEGIFT
MOSEGRISEMAJS

KIRK SKELSTEDET 16
2950 · VEDBÆK
CHEMICALS TELF 01 891233

Nåltræpriser, Slesvig-Holsten

I SKOVEN nr. 9, 1970, side 199, citeredes nogle priser på opskåret træ efter Holz-Zentralblatt af 25/9 1970, side 1674. Dansk Skovforening har i den anledning modtaget følgende fra Danske Nåltræindustrier:

»Et par af vore sønderjyske medlemmer, der er fortrolig med eksport til Tyskland, har gjort os opmærksom på, at Deres notits angående opnåelige DM-priser kan misforstås.

1. Man mener således, at betegnelsen ab. værk skrevet i et dansk blad kan misforstås. Der burde nok stå ab. tysk værk, idet vi har ca. 40 kr. i fragt pr. m³ tømmer til modtager i Slesvig-Holsten.

2. Betegnelsen: Bygningstræ A/B kan også misforstås her i Danmark. Normalt skelnes der mellem:

Vorratskantholz og

Listenkantholz eller Bauholz,

hvor den første betegnelse er lager-tømmer og den anden er specifikationer. Men bygningstræ kan jo være en

Vi er købere til

Asketræ

i kævler samt snitgavn, ret og rundt, frit for knaster og overgrøninger, ikke under 16 cm. Top og i længder 800-900-1200 og 1400 m/m. Betaling kontant.

Trævarefabrikken »Skovhastrop«
Hvalsø – Telf. Hvalsø 33

Siden 1896

Hjortsøs Planteskole

Svebølle Telf. Viskinge 20* & 40

Skov-, læ- og hækplanter. Forlang prisliste. Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter.

Forstplanteskolen, Verninge

Planteskolen er tilsluttet »Herkomstkontrollen med Skovfrø og -planter«

Alle Slags Skovplanter tilbydes i prima kvalitet

Forlang prisliste

Indehaver: Ole van Tol

Tlf. (09) 75 12 88

John Rolskov's Planteskole

Sdr. Vissing pr. 8740 Brædstrup

Telf. (05) 75 40 53

Vi anbefaler os med alle arter skovplanter i gode provenienser.

Skovplante kulturerne står under Herkomstkontrollen med Skovfrø- og planter.

Hellestrup Planteskole

4180 Sorø

Tlf. Fulby 133 (03 608)

Specialplanteskole for
Hybridasp.

Danplanex

PLANTESKOLER A/S

RØDEKRO TELEFON 62933* DANMARK

Skovplanter

i bedste provenienser
prima kvaliteter
et righoldigt sortiment
store og små partier.

Skovfrøet leveres af Statsskovenes Planteavlstation. Planteskolerne og salgskontoret er tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og -planter. Vi giver Dem gerne et tilbud på Deres forbrug skriftligt eller ved besøg.

Støt

Skovens

annoncører

E. Graven's Planteskole

Hansted, Egebjerg, 8700 Horsens.
Tlf. Hansted 46 (05-63 89 11).

Skov-, Læ- og Hækplanter samt
Planter til Vildtræmiser

Planteskolen er tilsluttet Herkomstkontrollen
med Skovfrø og -planter

Hyllinge Savværk A/S

(03) 744 Hyllinge 64 *

Dansk

Skovkontor

Skovbrugskemikalier
Skovbrugsredskaber
Skovhegn

Postbox 1, 4700 Næstved.
Tlf. (03) 760 Nyland 110

BORK SCANDINAVIA

KØBENHAVN . OREHOVED . SILKEBORG

DET FYENSKE TRÆLASTKOMPAGNI A/S
ODENSE TELEFON (09) 12 22 22

**Alle arter
skovplanter**
i prima kvalitet

Forlang venligst tilbud!

Tilsluttet Herkomstkontrollen med skovfrø og planter.

Geisler-Nielsens Planteskole I/S
8723 Løsning . Telf. 05 - 65 12 11

**Paludans
Planteskole A/S**

Klarskov - 4760 Vordingborg
Telefon Klarskov 9 (03-782)

Skovplanter, Læ-, Hæk- og
Hegnplanter

Tilsluttet herkomstkontrollen
med skovfrø og -planter

Skovløber på Fyn

Da jeg kunne tænke mig at skifte erhverv søges herved skovløberplads på Fyn. Det, jeg søger, er et stabilt arbejdsområde i rolige omgivelser, hvor der måske samtidig kan drages nytte af mine erfaringer inden for indkøb, regnskab m.m.

Jeg er 42 år gammel, gift og har 2 børn. Nærmere oplysninger fremsendes på forlangende. Billet mrk. Skovløber

Bøge-, Ege-, Aske-, Birke-
og Grankævler købes.

**A/S Kagerup
Trævarefabrik**
Kagerup
Telefon: Helsingø 9

Kævler af
ASK,
BØG og
EG
købes

A/S Kolds Savværk
Grundlagt 1888
Kerteminde. Telefon (09) 32 15 15

**Bøger til salg
gennem Dansk Skovforening**

Vester Voldgade 86, 3 1552 København V.

(I prisen er moms inkluderet)

A. Howard Grøn:
Skovbrugets Regnskabsvæsen
kr. 27,60

ÆR, 1959 (V. Kjølby,
Axel S. Sabroe, P. Moltesen)
kr. 13,80

C. D. F. Reventlow:
A Treatise on Forestry (Udg. af
Skovhistorisk Selskab)
kr. 23,00

J. Aarestrup-Frederiksen:
Brahetroleborgs histore 1786-1936,
Kbh. 1953.
kr. 11,50

Forstlig Lommehåndbog kr. 43,70

Skogsleksikon, svensk
(Svensk-engelsk-tysk-fransk)
kr. 101.20

**A/S Grindsted
Imprægneringsanstalt**

er køber af nåletræ til master

Grindsted
tlf. (05) 32 08 55*

⚡ JUNCKERS SAVVÆRK

Ny »loader« til råtræpladsen - dieselelektrisk

Fabrikat: R. G. Le Tourneau F. 804 - Texas - U. S. A.

Løfteevne: 36 tons - stablehøjde 6,5 meter

NOVOPAN TRÆINDUSTRI A/S

Pindstrup

Pindstrup . Telefon (06) 39 61 00 (9 linier)